O PUTLAŞTIRILMIŞTIR...”
S. Muradbeyli sh. 6

ŞEHVET TÂCİRLERİ SOKAKLARA DÖKÜLDÜ!..

سبيل
الكل في سبيل الحق
Sebil
herşey hak için

Sahibi ve Başyazarı: Kadir Mısıroğlu — *11 Kasım 1977*
Siyasî, edebî, tarihî, ilmî haftalık gazete — *28 Zilkade 1397*
Vilâyet Han Kat: 3 Nu: 204 — 207 Cağaloğlu — İSTANBUL

SAYI: 98 / BEŞ LİRA / BİR DM.

Bilgehan: «IMF anlaşmada fedakârlık isterse yaparız»

YÜZELLİ YILDIR ARKALARINDAN KOŞTUĞUMUZ YETMİYOR DA,

HÂLÂ MI TÂVİZ VERİLECEK?!

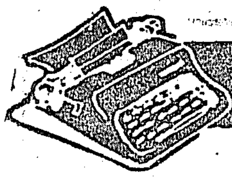

OKUYUCULARIMIZLA HASBİHAL

Daha iyi hizmet için...

Sevgili okuyucularımız,

Birkaç haftadan beri gerek sizlerle ve gerekse de Almanya'daki okuyucularımızla yaptığımız hasbıhallerde son fâhiş kâğıt zamları dolayısıyla gazetemiz SEBİL'in karşılaştığı mâlî güçlüklerden bahsetmiştik. Kardeşlerimizden pek çoğu, bize mürâcaat ederek çeşitli hâl sûretleri göstermeye çalışmışlardır. Kendilerine sonsuz teşekkürler eder ve her birine Cenâb-ı Hak'kın İslâm yolunda bizden fazla ve bizimkinden daha şerefli hizmetler nasîb etmesini temennî ve niyaz ederiz.

Kardeşlerimizden bazıları karşılıksız yardım teklifinde bulunmuşlardır. Bunu kabûle müsâid olmıyan bir prensiple yola çıkmış bulunduğumuzu bilmeyiz bir kere daha hatırlatmaya lüzum var mıdır? SEBİL kendinden evvelki bazı mevkûteler için baş vurulmuş olan bu uslûbun şiddetle aleyhindedir. Bu bakımdan, böyle mürâcaatları son defa olarak cevaplandırıyor ve bir daha bu gibi tekliflerle kimsenin bizi üzmemesini rica ediyoruz.

SEBİL' imizi karşılaştığı mâlî güçlüklerden kurtarmak için meşrû' yollar tükenmiş değildir. Bunlardan en ehemmiyetlisi, tirajımızın arttırılmasını sağlamaya çalışmaktır. Bu hususta başta abonelerimiz olmak üzere bütün okuyucularımızın alâkalarını rica ettik. Ve bu maksatla geçen haftaki SEBİL'imize yeniden posta çekleri koyduk. Gereken alâkayı göreceğinden ümidvâr olarak her kardeşimizin en az bir kişiyi abone yapmasıyla mes'elenin halledilebileceğini bildirmek isteriz. Ayrıca bâyideki satış miktarlarını da takviye ve lâkayd bâyileri gayrete getirmeye çalışmaları da, değerli okuyucularımızdan beklediğimiz hizmetler arasındadır.

Bir diğer yol da, gazetemize dâvâmıza uygun ilânlar bulmaktır. Biz de, bir fikir gazetesinde çarşaf gibi ilânlar bulunmasını elbette arzu etmeyiz. Fakat ekseriyeti dar gelirli talebelerden ibâret olan okuyucularımıza munzam bir külfet getiren bir zamdansa, bu yola gitmeyi daha uygun bulduk. Bu sebeple bizi ilân mevzuunda tenkid eden kardeşlerimizin biraz daha insaflı düşünmelerini rica ediyoruz.

Gazetemiz yazarlarından MUSTAFA YAZGAN Bey kardeşimiz'in mübârek bir yolculuğa çıktığını geçen sayımızda bildirmiştik. Bu kardeşimiz yazılarına, avdetini müteakip yine eskisi gibi devam edecektir.

SEBİL'imizin bir buçuk yıla yakın bir zamandan beri teknik muhtevâsı ve haberlerine şekil veren değerli mesâi arkadaşımız YILMAZ YALÇINER BEY de şahsına mahsus bazı husûsî sebepler yüzünden ayrılmış ve Ankara'ya nakletmiştir. Kendisine bundan sonra tutacağı işlerde üstün başarılar ve şerefli hizmetler diliyoruz.

Bu sayımızdan itibâren Şeyhülislâm MUSTAFA SABRİ EFENDİ merhumun Arapça olarak te'lif ettiği ve oğlu İBRAHİM SABRİ BEY tarafından yapılan tercümesi neşre hazır olan «Mevkıfil Akdi Ve'l-İlmi...» *ünvanlı eserinden bazı tanıtıcı parçalar takdim edeceğiz. Gazetemizin ikinci yaşını ikmâl etmekte bulunduğu şu günlerde onun üçüncü cilde daha diri ve daha zengin muhtevalı bir sûrette başlaması için bir takım düşünce ve tasavvurlar içinde bulunmaktayız. Bunları ileride sizlere takdim edeceğiz. Şimdilik siz değerli okuyucularımızın da bizlere bu hususta ışık tutacak tenkidlerini bekliyoruz.*

Selâm ve sevgilerimizle, attığınız her adımın rızâ-yı İlâhiyeye muvâfık olmasını temenni ediyoruz, aziz okuyucularımız.

Sebil

milli sanâyide

UĞURGÜL

sanayide uğurgül lider

FABRİKALAR

1 — Validesuyu Cad. No. 1/1
KÜÇÜKKÖY — İSTANBUL
Tel. : 23 31 16 — 23 30 11

2 — Cennet Mah. Hürriyet Cad.
No. 27/A KÜÇÜKÇEKMECE — İSTANBUL
Tel. : 73 08 31

MERKEZ

Muradiye Cad. No. 49/1
Saf Han SİRKECİ — İSTANBUL
Tel. : 26 71 50 — 26 71 51
Telex : SARP 22901

İST. TEŞHİR ve BAKIM SERVİSİ

İ.M.Ç. A Blok No. 2539
Tel. : 26 26 58 UNKAPANI

ANKARA SATIŞ BÜROSU
Anafartalar Cad. Adliye Karşısı
Sakarya Apt. Kat: 3 No. 50
Tel. : 10 77 38 ANKARA

İZMİR SATIŞ BÜROSU
Fevzipaşa Bulvarı Çankaya Cad.
Yılmaz Han Kat : 5
Tel. : 13 74 30 İZMİR

ADANA SATIŞ BÜROSU
Ziyapaşa Bulvarı No: 65 Taştepe
Ap. Asma Kat Tel : 22 225 ADANA

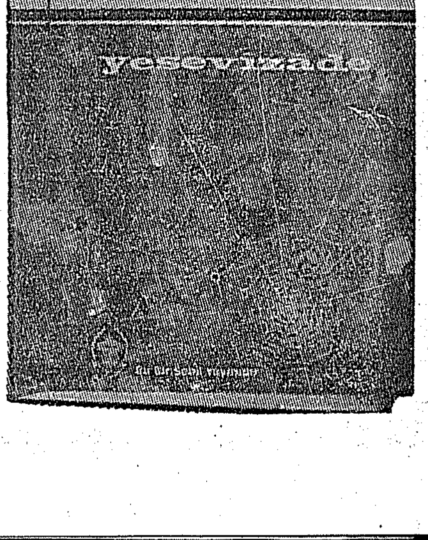

başyazı

Muhtıra modası ve Aydınlar Ocağı

Kadir Mısıroğlu

Bu âlemde mevcud olan her varlığın kudret ve mükemmeliyetini zaafa uğratıp onu yok edecek müessir, yine onun kendi bünyesinde meknuzdur. Zira, Allah'dan başkasında beka iktidarı olmadığı gibi, her şeyde hayır ve şer, hüsün (güzellik) ve kubuh (çirkinlik) vücûd (varlık) ve adem (yokluk) istidat ve meyilleri içiçedir. Bu keyfiyet, Rabb'in dünyamızı bir *«imtihan sahnesi»* kılmak hususundaki irâdesinin neticesidir. Bu yüzden, bütün kemalleri —eninde sonunda— mutlaka bir zeval takip eder. Zira, varlıklar ilâhî temşiyyetin eseri olan çeşitli tahavvüllerin mahkûmudur.

Bununla beraber, Cenâb-ı Hakk rahmet ve merhametinin eseri olarak, insanları sâdece akıl, iz'an ve idrak gibi bir takım mümeyyiz vasıflarla techiz etmekle yetinmemiş, onlara bir de enbiyanın irşadlarıyla yardımda bulunmuştur. Hatta peygamberlerin bi'set anlariyle, sonra gelen insanlar arasındaki zamanı da, vâris-i enbiya olan ulemâ ve evliya ile doldurarak bu yardımı devam ettirmiştir. Âdemoğlunun müsbete olduğu kadar, menfîye de kuvvetli ve tabiî bir meyli bulunduğu şununla sâbittir ki; Cenâb-ı Hakk beşeriyyeti ikaz ve irşad için bilfarz yirmidört değil de —alârivayetin— yüz yirmidört bin peygamber göndermiştir. Bunların insanlığa karşı yüklendikleri vazife, Kâinât'ın fahr-i ebedîsi Âhırzaman Peygamberi'nin mübârek ve muazzez şahsiyyetlerinde kemâl ve hitam bulmuştur. Zira, O'nun getirdiği esasın kıyamete kadar bekası, ilâhi bir teminâta mazhar kılınmış ve muhtevâsı da, beşer için mümkün ve mutasavver olabilecek gâyelerin en azametlisiyle tezyin edilmiştir. Bu keyfiyet, insanlığın saâdet ve selâmetini iki cihan ufku içinde sağlamak ve binnetince ferdi —beşerî imkânların elverdiği nisbette— müteâl olan Rabb'e varan yolun müntehâsına kadar yükseltmekten ibârettir. Âdemoğlunun bu ulvî gâyeyi gerçekleştirebilmesini temin için de, bir takım ilâhî emir ve nehiylerle istikâmetlendirildiği malûmdur. Bu istikâmette, matlûb olan gâyeye doğru emniyetle yürümek, bunun mantık, metod ve mümâreselerini gösteren ilâhî nizâma bihakkın tebâiyetle mümkündür. Bu yüzdendir ki, İslâm'ın en hassas bir sûrette vaz' ettiği esas ve ölçüler, nizâmın korunmasına dâirdir.

Gaye, beşerî plânda, bu hususta ki emirlere riâyet edilebildiği ve nizâm korunabildiği nisbette gerçekleşir. Bütün bir İslâm Tarihi bu hükmümüzün şehâdetleriyle doludur. Gerçekten kaabiliyet ve istidatlara göre taayyün eden silsile-i merâtibin emir ve nehiylere riâyet hususundaki âhengi sağlanabildiği müddetçe matlûb olan huzur, sükûn ve terakkiye ulaşılmış, aksi halde bunlar dehşetli bir anarşinin gayyasında kaybolmuşlardır.

Bizde gizli düşman faaliyeti ile başlayıp, git gide ruhumuzda derin bir aşağılık duygusuna müncer olan tereddî anarşiyi, anarşi de tereddiyi dâvet ederek, huzursuzluk gün be gün artmıştır. Geçen asırda Avrupa'da ortaya çıkan sanâyi hareketine, zamanında ve gerektiği şekilde ayak uyduramamanın eseri olan bu aşağılık duygusu, ruhumuza yabancı kimseler tarafından bize sinsi bir sûrette ilkah edilmiş ve kabahat nâmütenâhî müberrâ ve münezzeh İslâm'a maledilmiştir. Nihâyet bugün hâlâ daha bu iddiâyı —âlemi mebhût edecek tarzda— reddedememiş bulunmanın ağır mes'ûliyeti altında olan müslümanların yüzünü ak edecek ve onları öteden beri nâhak yere şâyi' edilmiş *«İslâm terakkiye mânidir»* iftirasının töhmetinden kurtaracak bir hareket başlamıştır. Bu, asra varan bir zamandan beri bizi maddeten kalkındırmak iddiâsıyla ortaya çıktıkları halde, arpa boyu bir mesâfe kat'edememiş bulunan ve matlub maddî terakki için mânevî kıymetleri mânî telâkkî ederek tahrib eden devrimbazlara en güzel fiîli cevap teşkil eden MSP hareketidir. Bu bütün kadrosuyla ehl-i kıble ve muvahhid olan insanların başlattığı ve dâvâmızı ilk defa mevziîlik ve mahallîlikten çıkartarak vatan ve hattâ âlem-i İslâm çapında şümûllendiren bir harekettir. Bu, dâvâmızın ilk defa iktidar olma imkânının yegâne yolu olan, siyâset sahnesine aktarılmasıdır.

Böyle bir hareketin dostları mü'minler, düşmanları da yüz elli yıllık menfî ve sinsi telkinâtın tesiriyle kalbleri İslâm'dan uzaklaştırılmış bulunanlar olmak lâzım gelirdi. Şüphesiz yine de bir dereceye kadar böyledir. Fakat İslâm'ın asırlardır mâruz kaldığı sayısız töhmeti bertarafa ve onu Türkiye'mizde müessir bir kudret hâline getirmeye müteveccih bu hareketin muâriz ve muhâlifleri arasında bazı mü'min insanları da görmekteyiz ki, bizleri asıl dilhûn eden budur. Hiç şüphesiz düşman iğvâlarının kurbanı olan bu gibi kimseler mü'minler için Cenâb-ı Hakk'ın *«Onlar kendi aralarında merhametli ve yumuşak, düşmanlarına karşı ise şiddetlidirler»* ilâhî tavsifinden ne kadar uzaklaştıklarının farkında değillerdir. Bunlar, Cenâb-ı Hakk'ın bizlere ışık tutması lâzım gelen bu ilâhî ölçüsünü ters çevirmişlerdir. Kendilerini düşman telkin ve tesirlerinin kurbanı sayarak *«it ürür kervan yürür»* demek de mümkündür. Fakat, gönlümüz bir çoklarıyla hukukumuz olan bu insanların hatada daha fazla ısrar etmelerine râzı olmamaktadır.

Biz, bu hisler ile meşbû bulunur ve onların gerçeği görecekleri güne intizar ederken, onlar her gün yeni ve üzücü bir hamle ile İslâm'ın dostlarına saldırmakta, düşmanlarını mesrûr etmektedirler. Bunun en yeni bir misâli son günlerde İstanbul'daki Aydınlar Ocağı'nda ortaya çıkmıştır.

Aydınlar Ocağı, kuruluşundan itibâren *«orta sularda gitmek»* gibi artık hüküm ve modası geçmiş bir prensipe bağlı kalmıştır. Mensupları arasında İslâm adına sell-i seyf etmek imkân ve iktidârıyla mücehhez bir çok kimsenin de bulunduğu bu ocak, tarafsız görünmek arzusuna kanaatimizce kendi tabiî meyli ile kaymamış, bu istikâmete imâle ettirilmiştir. Bu ise, İslâm'ın düşmanları hesabına bir kazançtır. Zira, İslâm adına tezadsız hizmetlerde bulunmak imkânına mâlik kimselerin, atâlete sevkedilmesini doğurmaktadır. Hiç şüphesiz aralarına karışmış ve memleketin kurtuluş çârelerini *«Onuncu yıl nutku»* nun kısır muhtevasında arayacak kadar idraki inkılâb cehenneminde yanıp marsıklaşmış kimselerin eseri olan bu netice, Aydınlar Ocağı'nın bünyesindeki hâlis müslüman kardeşlerimiz için utanç vericidir. Bugüne kadar müsbet yolda tezadsız bir sûrette çalışmak gerekirken, hâl-i atâlette kalmaları yetmiyormuş gibi, şimdi de hak aleyhine kıyama geçmeleri hazindir. İhtimâl üniversite muhitindeki —bir dereceye kadar— mecburî ve zarûrî tarafsız veya mûtedil görünme uslûbunun eseri olarak bunu Ocak'ta an'aneleştirmiş bulunanların bu son hareketleri, müslümanlık şuuruyla kabil-i izah değildir.

Demirel'in içkili toplantılarına katılan ve hiç bir aksülamel göstermeyen, CHP - AP yakınlaşmasını umursamayan bu ulemâ efendilerin, MSP'de lûpla hata aramaya kalkışmalarını vicdanlarına nasıl sığdırabildiklerini anlamak gerçekten güçtür. Elbette ki, MSP mensupları gökten zenbille inmiş değillerdir. Beşer olmak itibariyle onlar da hatâdan sâlim değildirler. Ancak, onları bu derecede insaf ölçülerine sığmaz bir uslûbla târiz oklarına hedef kılanlar, öteden beri müslümanlık dâvâ eden kimseler olmasaydı, bu hareketi şeref ve hatta doğru yolda bulunulduğuna bir hüccet sayar geçerdik. Heyhat ki, târizler İslâm adına yapılmakta ve «İslâmî potansiyel harcanmaktadır» diye vâveyla koparılmaktadır. ölçüsü bu olanların, AP'de İslâm'a karşı girişilen muvâzaayı görmemezlikten gel-

(Devamı 12. Sayfamızda)

DÜNDEN YARINA

M. ERTUĞRUL DÜZDAĞ

Mârifetnâme

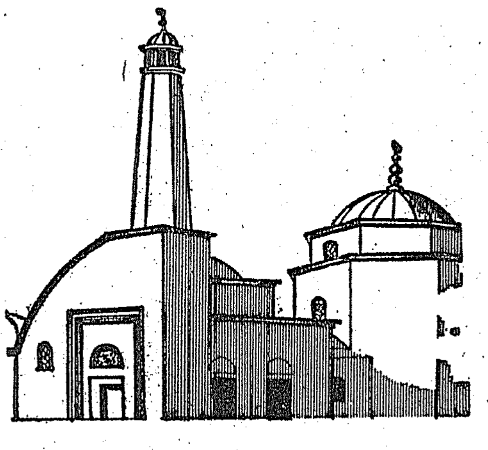

● İbrahim Hakkı Hazretleri'nin medfun bulunduğu türbe...

Mârifetnâme, bir Mukaddime» ile üç «Fen» ve bir «Hâtime» olmak üzere beş ayrı bölüm üzerine tertip olunmuştur. Bu kısımlar da kendi içlerinde «Bap, Fasıl, Nevi» olarak ayrılmışlardır. Bunların dışında başta ve sonda, birkaç sayfalık yazılar vardır.

Bu kısımların içindeki mevzular ve meseleler, aşağıda kısaca hülâsa edilecektir. Verilecek sayfa numaraları, İstanbul'da Matbaa-yı Amire'de yapılmış olan 1330 (1914) tarihli son baskısına aittir.

Eserin son baskısı 563 sayfadır. Baş taraftaki «Fihrist» ayrıca sayfa numarası almıştır. Sayfalar büyüktür. Çerçeve içine alınmış olan yazının eb'âdı 14X26 cm. dir. Bir sayfada 39 satır vardır. Kitapta çokça bulunan şiirlerin birkaç mısraı bir satıra sığmaktadır. Şiirlerden başka, eserde anlatılan mevzularla ilgili olarak çizilmiş çok sayıda şema, cetvel vs. de bulunmaktadır.

GİRİŞ

Matbu nushanın başında, birden onaltıya kadar ayrıca numara verilmiş olmak üzere, onaltı sayfalık bir FİHRİST vardır. Fihrist'te, «nevi»lere kadar bütün başlıklar gösterilmiştir. Bu başlıklar 595 tanedir. Birinci Fenn'in ilk başlıklarını misâl olarak alalım:

★ Fenn-i Evvel, mâhiyet-i cevâhir ve a'razı ve hey'et ve tebeddül-i anâsırı üç bâb ile bildirir.

★ Bâb-ı Evvel, tertîb-i hilkat-i ekvânı ve keyfiyet-i cevâhir ve a'râzı dört fasl ile bildirir.

★ Fasl-ı Evvel, isbât-ı Vâcibü'l - Vücûd'u ve cevâhir ve a'râzı üç nev' ile bildirir.

★ Nev'-i Evvel, Hazret-i Vâcibü'l - Vücûd'un isbâtını bürhân ile bildirir.

Bu Fihrist'ten sonra gelen kitabın ilk sayfası, iç kapaktır.

İkinci sayfada Besmele ile başlıyan, bir sayfalık kısa yazıda, İbrahim Hakkı hazretleri, Allâh'a hamd ve Peygamber'e salât ü selâmdan sonra, kitabı yazış sebebini şöyle anlatıyor:

«Evvelâ mâlum olsun ki, Hak teâlâ iki âlemi, Benî Âdem için ⁂ Ve anları ancak kendi ma'rifetiyçün halk eylediğin cümleye duyurmuştur.... ⁂ Pes hilkat-i âlem ü âdemden maksad-ı aksâ ve matlab-ı a'lâ ma'rifet-i Mevlâ'dır, lâkin bu devlet-i ebediyye ve saadet-i sermediyye, ki cümleden evlâdır, ancak ma'rifet-i nefse merbût olup, ma'rifet-i nefs dahi ma'rifet-i bedene menût olup ⁂ ma'rifet-i beden, hem ma'rifet-i âleme mevkûf olup ⁂ ma'rifet-i âlem ise ulûm-i hakikiyye ile mevsûf olduğuyçün, bir miktar ilm-i hey'et ve hikmetten ahz ü cem, edüb ⁂ bir miktar dahi ilm-i teşrîh-i ebdân-ü enfüsten iltikaat ve intihâb edüb ⁂ bir miktar hem ilm-i kulûb ü irfândan iktibâs ve iltimâs edüb ⁂ lisân-ı Türkî'ye terceme ile bu kitâb-ı müstetâbı... te'lif ve tasnif eyledim..»

Kısaca özetlersek:

«Cenâb-ı Hak, dünya ve âhireti insan için, insanı ise Kendi'ni bilsin diye yaratmıştır. Kâinâtın ve insanın yaratılmasından maksat Allah' bilmektir ve bu her şeyden mühimdir. Ama bu biliş, insanın kendi nefsini bilmesine bağlıdır. Bu ise insan bedeninin bilinmesini gerektirir, o da bütün kâinâtın bilinmesi ile mümkündür. İşte bu sebeple biz de, astronomi, fizik, anatomi ile tesavvuf ilimlerinden bilgiler devşirip topladık ve Türkçeye tercüme ederek bu kitabı yazdık..»

Bu ifâdedeki «iktibas ve terceme» tabiri yanlış anlaşılmamalıdır. Hazret, kendinden öncekilerin yazdıklarından aldığı bilgileri de bizzat tecrübeler yaparak genişletmiştir. Eserin yarısından fazlasını teşkil eden din ve tasavvuf bahislerindeki vukufu ise zâten müsellemdir. Kendisinin kullandığı bâzı âletler ve bir yer küresi hâlen torunlarının nezdinde bulunmaktadır.

MUKADDİMETÜ'L-KİTAB

Kitabın Başlangı.

3—21. sayfalardadır. 4 fasıldır. Fasıllar nevilere ayrılır.

Ana hatlarıyle mevzuu:

Âlemin ve Arş'ın yaratılması, Cennet, melekler, kâinat, kıyamet alâmetleri, mahşer, Mîzan, Sırat ve Araf.

EL-FENNÜ'L-EVVEL

Birinci Fen. 24-158. sayfalardadır. 3 bap ve 24 fasıldır. Fasıllar da nevilere ayrılmıştır.

Ana hatlarıyla mevzuu:

Allah'ın varlığının isbatı — Cevâhir ve a'râz — Ukuul, nüfûs ve feleklerin oluşu — Dört unsurdan meydana gelenler — Unsurların istihâlesi — Maden, nebat, hayvan ve insanın oluşu, bunların arasındaki tekâmülün sırası — Ruhlar — Aritmetik ilmi, dört işlem, bilinmeyeni bulmak — Geometri ilmi — Dünyanın yuvarlaklığı — Kâinat — Burçlar, ayın hareketleri — Zuhal, Müşteri, Güneş ve diğerleri — Ayın ve yedi seyyarenin tesirleri — Ateş, hava, atmosfer, su toprak bahisleri — Mevsim kuşakları — Paralel ve meridyenler — Yeni astronomi bilgileri — Kâinatın tekevvünü, maden, nebat ve hayvanın oluşu — Hayvan cinsinin en şerefli nev'i ve en güzel sınıfı bulunan insanın mâhiyeti.

FENN-İ SÂNÎ

İkinci Fen. 159—257. sayfalardadır. 5 bap ve 14 fasıldır. Fasıllar da nevilere ayrılmıştır.

Ana hatlarıyla mevzuu:

İlm-i teşrih (anatomi) ve faydası — İnsan hayatında bulunan İlâhî sanat ve gariplikler — Bedenin değişmesi, ruhun bekası — İnsan bedeninin mâhiyeti ve âzâları — Azâların keyfiyeti ve faydaları — Bedendeki kemikler — Adaleler — Sinirler ve damarlar — Bedende bulunan kuvvetler — Tabiî, nebatî, hayvanî ve insanî nefisler — İnsan vücudundaki hususisiyetlerin kâinattaki benzerleri — İnsan bedenini bilmekten Cenâb-ı Hakk'ı bilmeye deliller — Sıhhatin korunması, devâlar, bâzı gıdaların özellikleri — Ölümün hakikati, mâhiyeti, iyiliği — İhtiyarlık halleri — Ölümden sonra ruhların ahlâklarına göre olan halleri.

FENN-İ SÂLİS

Üçüncü Fen. 257 - 528. sayfalardadır. 5 bap ve 23 fasıldır. Fasıllar da nevilere ayrılmıştır.

Ana hatlarıyla mevzuu:

Hazret-i Peygamber'e uymak ve bid'atlerden kaçınmak— İtikadı düzeltmek ve Ehl-i Sünnet'e tatbik — İmam-ı Azam mezhebi üzere taharet ve namazın beyanı — Dünyayı ve ehl-i dünyayı terk etmek — Zühd ve kanaat ile Mevlâ'ya gitmek — Feyz ü İrfanın gönül ve kalpte olduğu — Marifetullah yeri olan insan kalbinin mâhiyeti, büyüklüğü ve şerefi — İnsan ruhunun bedende kemâlini bulması, düşme ve yükselme halleri — İrfan tarikinin altı rüknü: Az yemek, az uyku, az lâf, uzlet, devamlı zikir, fikir — İrfan yolunun dört usulü: Tevekkül, tefviz ve teslim, sabır, rıza — Allah'ı bilmek, kendinden geçip Allah'ı bulmak — Allah'ı sevmek, aşk-ı hakiki — Velilerin hikmeti, gönül ilmi — Veliler yolu Nakşibendî tarikati — Seyr ü sülûk — Nefs-i emmâre —.Nefs-i levvâme — Nefs-i mülhime — Nefs-i mutmainne — Nefs-i râzıye — Nefs-i mutmainne — Nefs-i marziyye — Nefs-i kâmile — Hazret-i Gavs-i Alevî Şeyh İsmâil Tillovî'nin halleri.

HÂTİMETÜ'L-KİTAB

Kitabın Bitimi. 527-559. sayfalardadır. Dört fasıl ve bir «Hâtimetü'l - Hâtime»den ibarettir. Fasıllar da nevilere ayrılmıştır.

Ana hatlarıyla mevzuu:

Hazret-i Peygamber'in ve ashâbın güzel ahlâkı — Halk ile münasebetin yolu — Kulun Allah'a karşı edebi — İlim öğretmenin ve öğrenmenin âdâbı — Evlenmenin âdâbı — Karı koca münâsebetlerinin âdâbı — Ana ve baba, koca, karı, evlâd, köle ve câriyeler, akraba ve komşularla münasebetlerin âdâbı — Dost ve yârân sohbetinin âdâbı — Câhil halk ile münasebetin âdâbı — Âlimlerin, veli ve Şeyhlerin halk ile münâsebetlerinin nizamı. Bütün âzâlarla işlenen günahlar, fakirlik ve zenginlik sebepleri.

Hâtimetü'l - Hâtime Sonun Sonu 559 - 561. sayfalardadır: Taat ve ibâdetleri yerine getirdikten sonra kelime-i Tevhid ile zikr etmenin lüzumu ve faydası, zikr edenin fazileti ve makamına dâirdir.

Münâcât : Allah'a yakarış. 561-562 sayfalardadır, Arapçadır.

EK BİLGİLER

Marifetnâme'nin içinde çeşitli yerlerde, **bahislerle ilgili olarak konmuş, şekillere, cetvellere ve şiirlere rastlıyoruz. Kabaca bir hesapla eserin değişik yerlerinde 30 sayfada şekil ve cetveller, 250 sayfada ise şiirler bulunmaktadır. Bir sayfada birkaç şekil veya şiir olduğu gibi, birkaç sayfa süren şiirler de vardır. Hazret'in «Tefviznâme» adlı meşhur şiiri de bunların arasındadır.**

İBRAHİM HAKKI ENSTİTÜSÜ

İbrahim Hakkı hazretlerinin, Marifetnâme'den başka (Divan, İrfâniye, İnsaniye, Mecmuatü'l - Meânî) adlarını taşıyan büyük eserleri ile on tane küçük hacimde eseri vardır.

Merhum Şeyh hazretlerinin eserlerinin tetkiki ve neşre hazırlanması, çok ciddî ve uzun ilmî çalışmalara ihtiyaç göstermektedir. Kendisi ansiklopedik bir âlimdir. Zamanının hemen bütün bilgilerine sahip olmuş ve bunları eserlerine geçirmiştir. Eserlerini doğru olarak anlıyarak, bugünkü dil ile ifade edebilmek için, bütün bu ilimler hakkında yeterli bilgi sahibi olmak o günkü tâbir ve ıstılahların bugünkü karşılıklarını bulmak ve yerli yerince kullanmak gerekir. İlk olarak bir **«İbrahim Hakkı Lügati»** yapılarak işe başlanacak, diğer taraftan da eserlerinin kendi elinden çıkmış veya tashihinden geçmiş ilk nüshaları bulunarak, karşılaştırmalı «doğru» nüshalar hazırlanacaktır.

Yapılması gereken ciddî ve ilmî çalışmalar pek çoktur ve ancak devlet veya üniversite eliyle yapılabilecek bir iştir. Kanaatimizce, **Erzurum Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi'ne** bağlı olarak kurulacak bir **«İbrahim Hakkı Enstitüsü»** bu işi ancak başarabilecektir.

Tüccar kitapçıların, hayır derneklerinin ve amatör meraklıların bu işe de — birçok emsâlinde olduğu gibi — el atmaları, telâfisi imkânsız zararlı neticeler doğuracaktır ve nitekim öyle de olmuştur.

MARİFETNAME'NİN YENİ NEŞRİ

İbrahim [illegible] Erzurum'un Hasankale'sinde doğmuştur. Türbesi de oradadır. Bu sebeple «Erzurumlu İbrahim Hakkı» diye bilinir. 1970 yılında «Hasankale İbrahim Hakkı hz. nin Camii Şerif ve Külliyesini Yaptırma ve Yaşatma Derneği» kurulmuştur. Himmetleri var olsun, neşrettikleri fotoğraftan anlaşıldığına göre gâyelerine varmak üzeredirler.

Bu büyük maddi imkânlar isteyen işte, gelir elde edebilmek için derne-

ğin giriştiği teşebbüslerden biri de Marifetnâme'yi tekrar basmak olmuş. Kitabı önce eski harfli baskısının fotoğrafını alarak aynen basmışlar. Bu çok yerinde ve mühim bir hizmet olmuştur. Bu baskıyı gördük, himmet edenleri tebrik etmek vazifemizdir.

DÖRT CİLTLİK SADELEŞTİRME

Arkasından da ikinci olarak Marifetnâme'nin yeni harflerle ve bugünkü dil ile sadeleştirilmiş bir baskısını yapmak istemişler. Bu da dört cilt hâlinde yapılıp basılmış ve birkaç yıldır tekrar tekrar tab olunarak satılmaktadır.

İşte bu ikinci baskı için aynı takdir ve tebrik hissini duymak imkân hârici olmaktadır. Dört cilt hâlinde ve «Marifetname» adıyla çıkarılmış olan bu kitap keşki hiç gün yüzü görmeyeydi... Bu kitap, maalesef, âdeta bir lâubalilik, tertipsizlik ve yanlışlıklar meşheridir.

İyi niyetli ve hayırsever bir zat olduğu anlaşılan «sadeleştirici» dördüncü cilde yazdığı «Önsöz»ünde: **«..Eserin dörtte üçünü geçen yıllarda sadeleştirmiş ve üç cilt hâlinde yayınlamıştım. Şimdi de geri kalan bölümlerinin, günümüzün diline çevirme işini bitirdim..»** yine ayni yerde: **«Bu dördüncü cildin de sadeleştirmesini muvaffakiyetle bitirdiğimden ve gelirini de bu hayırlı işe vakfetme bahtiyarlığına nail olduğumdan dolayı Cenâb-ı Hakk'a binlerce hamd'ü sena eder, sadeleştirmeden doğan hata ve eksikliklerin okuyucular tarafından bağışlanmasını rica ederim.»** demektedir.

Evvelâ, «iyi niyet»in, hiç kimseye, böyle bütün millete mâl olmuş değerli eserleri mahv ü tahrip etme selâhiyetini bağışlayamayacağını kayd etmeliyiz.

Sâniyen, eserin tamamı sâdeleştirilmiş değildir. Pek çok yerlerde eser «özetlenmiş»tir. Kitabın koca bir sayfası, çoğu zaman onun yarısı kadar olan yeni baskının yarım sayfasına sığdırılmıştır. Birçok yer de atılmıştır.

Sâlisen, dördüncü cilt eserin «geri kalan» kısmı değildir. «Önde olan» fakat — ne hikmetse — ilk cilde alınmamış olan baş kısmıdır. Bu karışıklık meselesini aşağıda ele alacağız.

Râbian, sadeleştirme işi «muvaffakiyetle» bitmemiştir. Ciltlerin başında sadeleştirmenin nasıl yapıldığı, ne yol tutulduğu, 'aslına ne kadar sâdık kalındığı, ıstılahların neye göre yeni dile çevrildiği, bu iş yapılırken nerelere müracaat edildiği.. hâsılı, hiç birşey belirtilmemiştir. Atlanan yerler, kısaltılan veya özetlenen kısımlar gösterilmemiştir.

Hâmisen, müellif merhumun, yukarıda beyan olunan (Fen, Bap, Fasıl, Nevi) şeklindeki çok güzel ve muntazam tasnifine hiç dikkat edilmeden, tamamen yeni ve mânasız yeni bir şekil uydurulmuştur

Sâdisen, bir kişinin tek başına, mesleği dışındaki meselelerde, iyi niyetle de olsa, düşmesi muhakkak olan yanlışlara düşülmüş ve anlama ve anlatma zorluğu sebebiyle de pek çok yer kısa geçilmiştir.

UFAK BİR KARŞILAŞTIRMA

Sâbian, eserin aslı ile yeni harfli neşrinin baş tarafını karşılaştırdığımızda, şunları görmekteyiz:

a. Yeni baskının başında, müellif,

(Devamı 15. Sayfamızda

TÜRKÇESİ — Ahmed SELÂMÎ

Fahri Sâbit Beyefendi'nin mesajı münâsebetiyle...

Cümhûriyet Bayramı mesajındaki konuşmasında, Reisicümhûr Fahri Sâbit Beyefendinin dînî mevzulara oldukça geniş yer verdiğine şâhid olundu. Şer'î Bayramlarımızdan geçen Ramazan Bayramında, Fahri Sâbit Beyefendinin mesaj neşrinden sarf-ı nazar edişi ise memnûniyet vericiydi.. İnşaallah önümüzdeki Şerîat Bayramımız olan Kurban Bayramında da aynı memnûniyet verici manzarayı müşâhede ederiz..

Şurası bâhir bir hakîkatdir ki, dînin siyâsete âlet edilmesini istemiyen; ve bunu, şu geçdiğimiz cümhûriyet bayramında beyân buyuran bir makam, öte yandan da Şer'î bayramlarda mesajlar neşrederse, veya bu cümhûriyet bayramı mesajında olduğu gibi şer'î mevzuları mes'ele edinirse, orta yere bir tenâkuz çıkmış olur kanaatindeyiz..

Layık (laicus) bir rejim için en başta gelen ciddiyet borcu, dîn sâliklerine müsâvî haklar tanımak ve meselâ ortodoks ve yehûdî vatandaşlarına muhtâriyet vermişse, müslümanlara da cemaatleşme yani muhtar olma hakkı vermektedir. Türkiye'deki layık rejim acaba en tabiî bu **insan hakları ve hürriyetleri** noktasında hangi seviyededir?. Apaçık ortadadır ki; Türkiye'de İslâmiyet'in müntesîbi bulunanlar **layık** olduğunu söyliyen bir rejime rağmen, dinlerini o **layık** rejimin güdümünde yani resmî dâirelerin avuçları içinde görmekle, hangi **hak ve hürriyetlere** sâhib olduklarına inanacaklardır? Ayrıca otodoks ve yehûdî T.C. vatandaşları, cemaatleşme hak ve hürriyetleri içinde imtiyazlı bir mevkide bulunurlarken.. Binâenaleyh, Fahri Sâbit Beyefendi **«Türk vatandaşı, Cümhûriyet döneminde kavuşduğu özgürlük** (hürriyet) **haklarını târîhinin hiçbir devresinde görmedi»** buyururken, bu hükmü desteksizlikden kurtaracak olan ne olabilir?. Gene aynı cümhûriyet mesajında **«Bugün ülkemizde düşünce ve fikir alanında** (sâhasında) **olduğu gibi geniş bir dîn ve inanç özgürlüğü vardır.»** buyrulurken de..

Hele İtalya'dan mütercem T.C.K.'nun 163'üncü maddesini de bahis mevzuu edersek, «ülkemizde, düşünce ve fikir alanında (sahasında) olduğu gibi geniş bir dîn ve inanç özgürlüğü» mü, yoksa son derece dar bir dîn ve inanç tahdîdâtı mı olduğu pek açık anlaşılır kanaatindeyiz... Bu mâhud 163'üncü madde, bilindiği gibi devletin hukûkî, ictimâî, iktisâdî ve siyâsî esaslarını layıklığa aykırı olarak dînî esaslara uydurmak gâyesiyle propaganda yapmayı, cezâsı 10.5 (onbuçuk) seneye kadar varan ağır cezâlık bir suç saymaktadır. Ancak bu 163 denilen madde öylesine bir vuzuhsuzluk, kapalılık içinde sisli - bulutlu bir maddedir ki, evvelâ layıklığın ne olduğunu, ağleb-i ihtimal, kasden ortaya koymaz... Acaba bu neye böyledir?. Kurdun sisli havayı sevdiği gibi, bu 163'üncü maddenin de sisli - puslu bir hava sâhibi olmasının sebebi ne olabilir?. Bugün Türkiye'de, dîn ve inanç özgürlüğünden yani hürriyetinden bahsedebilmek için, en evvel, müslüman avında kullanılan bu 163 denilen maddenin, sisli - puslu havasına bir açıklık getirmek şartı vardır. Bunun için de **layıklık** denilen mefhûmun ta'rîfi yapılmalı; vatandaş, kendisine aykırılıkdan bahsedilen şeyin, neyin nesi olduğunu açıkça bilebilmelidir. Bugün **layıklık** denilen mefhûmun neyin nesi olduğunu ta'rif ve izah eden kânun veya anakânun, yahut bir başka nesne, hani neredecir?.. Yoksa, neye yokdur? Evet açık olmak zorundayız: Nüfusunun yarıdan fazlası daha okuma - yazma bile bilemiyen T.-C. vatandaşlarının, acaba yüzde değil, binde kaçı, garbdan geçen bu mefhûmun ne olduğunu biliyordur?. Bugün **layıklık** anlayışının, hâkimler, savcılar, hukukçu profesörler, avukatlar, yüksek mahkeme âzâları, muharrirler, hatta mahkeme kararları arasındaki farklı tefsirlerine, yalnız Türkiye'de rastlanışının yüksek sebebi nedir?.

Türkiye'den başka hangi ülke vardır ki, orada bir mahkemenin **«layıklığa aykırı?»** bulduğu îmânî, dînî ve vicdânî eserler suçlu bulunup mahkûm edilirken; bir başka mahkeme ise **«layıklığa aykırılık yokdur»** deyip aynı eserleri berâet etdirsin!?..

Binâenaleyh bugün, **«ülkemizde geniş bir dîn ve vicdan hürriyeti vardır»** buyuran sayın Fahri Sâbit Beyefendi ile, bâlâda arzetdiğimiz ve daha da bahis mevzuu edeceğimiz sebeblere binâen aynı görüşde değiliz.. Biz, görüş, düşünüş ve ifâdelerimizi desteksiz sıralamak ve esbâb-ı mucibesiz beyân etmek de istemiyoruz.

Eğer Türkiye'de, **«geniş bir dîn ve vicdan hürriyetinden»** bahsetmek istiyorsak, bunu, evvelâ layıklığın tarif edilip sisli - puslu havadan veya bulanık suda balık avlama vasatı olmakdan behemahal kurtarıldığı güne saklamak lâzım gelir kanaatındayız. Komünist ülkeler hariç, layıklığın doğup büyüdüğü Avrupa ve Amerika ülkelerinde, **layıklık demek, dîn ile devleti ayırıp dîne de muhtar olma hakkı tanımak demekdir.** Bu hâle göre de, Türkiye'nin layıklığı kâğıt üzerinde kalmaya mahkûm görünecek demek olur. Bu kağıt üzeri manzarayı bazılarının **Türk layıklığı** gibi ta'birler îcâd ederek meşrû, göstermeye kalkışmasının ise, akl-ı selîm ve dünyâ vicdânı önünde ne derece ciddiyet ve hakkâniyetle kâabil-i te'lif edilebileceği îzahdan vârestedir. Binâenaleyh, **Türkiye'de dîn ve vicdan hürriyetinden** bahsetmek için, herşeyden evvel layıklığın ne olduğunu vatandaşa anlatmak sonra da, bu anlatılan şeye aykırı fiil istememek îcâbeder. Bilmediği şeye aykırılıkla suçlanıp hapishânelere tıkılan vatandaşların onbinlere bâliğ olduğu bir ülkede, nasıl bir din hürriyeti vardır, biz pek anlıyamıyoruz...

YOL
OLDUR Kİ DOĞRU VARA
Selahaddin EŞ

163'ün pençesinde cezâevinde 20'nci hafta

«O, putlaştırılmıştır; O'nu yeniden hayata çağırmanın bir mânâsı yoktur!»

S. Muradbeyli

ELİMDE 22 Ekim 1977 tarihli bir gazete—, (Günaydın).. **«Lise tarih kitaplarında Cumhuriyet ve Atatürk küçük düşürülüyor!»** iddiası dikkat çekici bir şekilde baş köşeye yerleştirilmiş... Haberin muhtevâsına baktığımızda böyle bir şey görmek mümkün değil... Ancak, kitapta iddiaya göre Osmanlı dönemini öven kısımlar varmış. Bu ise, düpedüz **«Cumhuriyet'in küçük düşürülmesi»** imiş.. Keza, kitapta, **«İkinci Mahmud'dan «modern Türkiye'nin kurucusu»** şeklinde sözedilmesi de **«M. Kemal'in küçümsenmesi»** oluyormuş.. Tabiî, en fâhiş hata ve günah ise **«Abdülhamid'in övülmesi»**, devri'nin **«huzur ve refah dönemi»** olarak isimlendirilmesi imiş.

Evet, bu kadar zavallı, sefil bir mantık üzerine kurulan bir **büyüklük** iddiâsı kı, şahsı iddia mevzuu yapılan kişinin değilse de, iddiacıların ne garip bir **«megalomania»** (büzikrettiğimiz örnek dahi ortaya koyabilir. Ve, bu **«megalomani»** hecmesinin bir yerden patlak vermesi kaçınılmazdı; öyle oldu. Yazımızın başlığındaki mukabil feryâd ifadesi bu patlamanın bir nişanıdır ve İslâmcı olmayan bir ilim adamına, Hacettepe Üniversitesinden Doç. Emre Kongar'a aittir.

Geçtiğimiz yıllarda İslâmî neşriyat ve fikriyat sahasında **Kadir Mısıroğlu'**nun şahsında timsalini bulan şahısperestliğe karşı çıkma mücâdelesinin ne büyük acılara ve ızdıraplara vesile olduğunu ve o mücadelenin hedefinin tarihe mal olmuş bir kişinin zatıyla uğraşmak olmadığını, anlıyamıyanlar, onun adına — **şahsî dahli olsun veya olmasın** — kurulan resmî ideolojinin yanlışlarına karşı koymak, direnmek olduğunu hiç değilse şimdi Cumhuriyet çocuklarından, **«Atatürk çocuklarının ağzından»** duyarak anlamış olsalar...

Evet, dün İslâmcı münevverlerimizin karşı çıktıkları **«putlaştırma»** gayretlerine beslenen kin, artık Üniversitelerdeki düşünen kafalarda da ma'kes bulmaktadır. Dün Prof. Şerif Mardin **«Kemalizmin derin ve çok şümullü felsefi temelleri olduğu büyük bir güvenle söylenemez. Kemalizm'de derin, bugünün toplum tartışmalarına yönelmiş bir felsefe ve sosyal nazariye arayanlar bunu bulamamışlardır»** (Ocak, 1977 Milliyet) derken, bugün de **Doç. Emre Kongar** Mustafa Kemal'e **«ihânet edildiğini»**, bu ihânetin O'nun **«putlaştırılması»** olduğunu, **«kendi döneminde ve sonra bir ideolojinin sahibi olmayan, olmak da istemeyen,** «beni dondurmayın» **diyen insanın putlaştırıldığını, tanrılaştırıldığını»** haykırmaktadır. 6 Kasım 1977 tarihli Milliyet'teki bu feryâdlara geçmeden önce, Müteveffa Şevket Süreyya'nın hatıralarındaki bir tesbite dikkati çekelim **«Suyu** — arayıp da — **Bulamıyan Adam»** diyor ki : **«Rusya'da.. Petrograd'da** Petropavlevsk **kalesini geziyorduk.. Öğrenciler taşkınlık içinde bu kale zindanının kurbanlarının acısını çar mezarlarından çıkarmak istiyor gibiydiler. Bir Hindli öğrenci, Çar'ın kırmızı tahtının üzerine sıçradı ve bir takım şaklabanlıklara başladı. Nihayet ben de,** Deli Petro'nun **mezar sandıklarına çizmemin ucuyla hafif bir tekme attım. Bunu niçin yaptım bilmiyorum.**

İhtiyar rehberimiz bunu görünce birden değişti; (..) omuzlarından yakaladı:

— **Delikanlı!** diye bağırdı. **Bütün bunlar münâsebetsizlik!.. Ben de Çarlarla mücâdele ettim. Fakat şunu bil ki, şimdi şu tahtın üstünde tepinen Hindli, yarın Hindistan'da bir taht'a oturabilir. Bugün burada bu imparator kabirlerini tekmeleyenin de** (burada, yüzüme dik dik baktı), YARIN BİR TAKIM YENİ MEZARLAR KARŞISINDA SECDE ETMESİ MÜMKÜNDÜR!.. **Kahramanları da, putları da icâd eden biziz. İnsanlar putlarını kendileri yaparlar!.»**

Biz bu ibret verici tesbiti yaptıktan sonra 6 Kasım 1977 tarihli mezkûr gazetede Prof. Şerif Mardin'in «... **hattâ daha, ileriye gidilerek, Atatürk devrimlerinin şu veya bu biçimde eleştirilmesi bir pedagojik araç olarak kullanılmalı ve eleştiriler sonuna kadar götürülebilmelidir. Yoksa,** «devrimler tarihi» **insanları daha iyi düşündüren bir araç olmaktan çıkar ve giderek bir** demagoji ürünü **haline gelir»** şeklindeki sözleriyle açtığı yolda Doç. Emre Kongar'ın söylediklerine kulak verelim. Prof. Reşat Kaynar'ın **«Mustafa Kemal** demokratik sosyalist **idi» demesine karşılık, sosyalist dahi olmadığını** ileri süren Kongar, O'nun **sınıfsız Osmanlı - İslâm cemiyet düzeninden** «çağdaş kapitalizme geçişi sağlayan» **bir bürokrat, burjuva - kapitalisti** olduğunu iddia etmektedir:

Mustafa Kemal'in çok meşrûiyetçi (hukuka bağlı) **olduğu söylenir. Bu yargı bütünüyle yanlıştır. Öncelikle O'nun kiminle mücadele ettiğini belirlemek gerekir. Siyasî gücünü dinden ve gelenekten alan pâdişah'la mücadele etmek için,** «gücümü milletten ve halktan alıyorum» **demiştir. Oysa, aynı Atatürk'ün** saltanatın kaldırılması **sırasında komisyonda** «Çok uzattınız beyler. Saltanat kimseye akademik münakaşa ile verilmez. Osmanlı da öyle almamıştır. Nitekim halk da iktidarı onun elinden almak için ayaklandı. Ya bunu böyle görürsünüz, yahut da bir takım kelleler gider» **demesi onun meşrûiyetçiliğinin ölçülerini ortaya koymaktadır. Aynı şekilde, başkomutanlığı uzatılmadığında da Meclis kürsüsünden,** «Başkomutanlığı bırakmadım, bırakamam ve bırakmayacağım» **demiştir.** Bütün bunlar da **gösteriyor ki o meşrûiyetçi filân değildir. O'nun demokratikliği ve halkçılığı da belli bir sınır içindedir. Nitekim, gerek** Serbest Fırka **ile güdümlü demokrasi denemesi, gerekse** Terakkiperver **Fırka'ya ancak bir süre dayanabilmesi onun** demokrasi **gibi bir niyetinin olmadığını göstermektedir. (....) Ayrıca O'nun çok dindar olup olmadığı da önemli olmasa gerek.. Ama, O'nun,** otoritesini dinden alan bir siyasî iktidarı devirmiş olması **toplumun güç piramidini alt - üst etmiştir. Bir başka yanılgı da,** «M. Kemal iyiydi, Atatürk kötüdür» **biçiminde O'na ikili bir kişilik atfetmektedir. Oysa, O'nun başından beri tek emeli** Padişah'ın hâkim olduğu düzenin başına geçmek **olmuştu.** DÜŞMAN İSTİLÂSI DA BU YÖNDE BİR VASITA OLARAK KULLANILMIŞTIR. **Eğer istilâ olmasaydı, büyük bir ihtimalle, O, padişahı ve Halife'yi kovamazdı. Nitekim, İstiklâl savaşının sonuna kadar, bütün arkadaşlarına** «benim sultanla bir alıp veremediğim yok, tam aksine kendisini kurtarmak için savaşıyorum.» **yolunda açıklamalar yapmıştır.**

Bir yargı da şudur: «M. Kemal çok iyiydi. O herşeyi çok iyi düşündü ve kurdu. **Fakat** İsmet Paşa herşeyi mahvetti» **denilmektedir. Halbuki,** İsmet Inönü, Atatürk'ün **uzantısından başka bir şey değildir. O kadar ki, Atatürk 'ü tamamlamaya ve hattâ onu** asmaya yönelmiş, DIŞ ve İÇ GÜÇLERİN ZORLAMASIYLA ÜLKEYİ DEMOKRASİYE GEÇİRMİŞTİR (...) **Atatürk beraber yola** çıktığı **bütün arkadaşlarını** (Fethi Okyar ve İnönü dışında) **reddetmişti.** Eğer Karabekir, Rauf Orbay, Cebesoy **güçlü olsaydı, belki de onlar O'nu gayrimeşrû ilân etmeye kalkışacaklardı. (....) Eski günlerin özlemi içinde tutuşanlar unutmamalıdırlar ki,** Atatürk **dönemindeki tekçi** (monist) **düzen, 1917'nin sınıflı toplum düzeninde geçerli olamaz. Dolayısiyle sembolik** mahiyette **de olsa** Atatürk'ün **eski niteliğiyle yeniden hayata çağırmanın pek bir mânası yoktur. Bunun reddine kalkışılması ancak çok kan dökülerek sonuçlanır. O kadar ki, öyle bir şeyin altından hiç kimse kalkamaz. Herkes kan içinde boğulur gider.»**

Evet, işte **«sınıfsız, imtiyazsız, kaynaşmış bir kitle»** terâneleriyle bir **zengin sınıf** resmen desteklenerek, sınıf çatışmasının eşiğine gelmiş Türkiye'nin **bu hendeğe nasıl** yuvarlandığının hâzin hikâyesi!.. Ve, bunu biz **söylemiyoruz; artık** Cumhuriyet'in ilim adamları da bir şeyleri görmeye başladılar.

حقايق البيان فى حق جنتمكان سلطان عبدالعزيز خان

Hakaayık-ül Beyan Fî Hakk-ı Cennetmekân Sultan Abdülaziz Han

Sâdeleştiren ve tahşiye eden: YAŞAR KOÇAK

15

Risâle sahibi şuradan buradan daha doğrusu bâzı kimselerin eserlerinden, birer cümle alıyor ve eserine karıştırıyordu. Ve diyor ki:

«Kemâl ve Ziya Paşa'lar Mısırlı Mustafa Fâzıl Paşa'nın teşvikiyle Avrupaya kaçtılar. Jön Türklüğü kurarak, Paris'de Muhbir (1) ve Hürriyet (2) gazetelerini neşrettiler. Nedimof ve ortaklarının hâinâne maksadlarını ve memleketin düşmekte olduğu tehlikeli vartayı yaymaya başladılar. O sıralarda da Midhad Paşa ve Hüseyin Avni Paşa bir inkılâba hazırlanıyorlardı. Mithad Paşa Hüseyin Avni Paşa'ya devlet ve Milleti kurtarmak için esaslı bir inkilâb taraftarı olduğunu söylemiş, Hüseyin Avni Paşa bilhassa inkılâbın yapılmasında Midhad Paşa'ya samimi şekilde yardımcı olmuştu.

Fakat bunlar devlet idâresinin başında olmadıkları için ellerinde hiçbir kuvvet yoktu. Maksadlarını gerçekleştirmek için işbaşında olmaları lâzımdı. Bunun için Mithad Paşa birçok âlimi kendisine bağlıyarak iktidar mevkiine geçmek istedi. Hatta talebe-i ulumun ayaklandırılması sağlam bir rivâyete göre Mithad Paşa'nın çırpıcı çayırındaki meşhur köşkünde kararlaştırıldı. Bu esnada Sultan Aziz'de oğlu Yusuf İzzeddin Efendi'nin Veliahd tâ'yin edilmesini düşünüyordu. İgnâtiyef de Sultan Aziz'in bu fikrini destekliyordu. Çünkü, bu meseleden en çok o faydalanacaktı. Fakat İgnatiyef ve adamları büyük devlet adamlarının kendi fikirlerinde olmadığını da biliyorlardı. Meşrû Veliahd şehzâde Murad Efendiyi vârislikden vazgeçirmeğe müthiş plânını tatbik etmeye mecbûr oldular; Yusuf İzzeddin Veliahd olursa kırkbin rus akeri İstanbul'a getirilecekti. Böylece padişâhın isteği zorla yaptırılacaktı. (3). Her nasılsa bu plânı halk duydu. Bundan başka İgnâtiyef güyâ yakında bütün müslümanlar gayr-i müslimleri kesecekler şayi'asını çıkardı. Etrafa yayılan bu şayi'alar halkın sabrını taşırdı. Efkâr-ı umumiye galeyana geldi. Mithad Paşa ve Hüseyin Avni Paşa maksatlarını gerçekleştirmek için durumu tam bir fırsat bildiler.

1293/1876 senesi Rebiülevvel'in ortalarında bir perşembe günü idi. Talebe-i ulum dersleri için camilerde toplandılar. Toplandıktan sonra «ilim tahsili sulh ve asayiş zamanında olur, böyle fitne, fetret ve cidâl zamanında ilim talebeleri silâhlı olur. Binaenaleyh ders okumayacağız, felâketlere bir çare bulacağız.» diyerek müderrislere dersleri terkettirdiler. Sür'atle nümayiş komitesi kurmaya başladılar. Bu arada Bâb-ı meşihâtden talebeleri yatıştırmak için memurlar geldi. Bu işden vazgeçip derslere girmeleri için nasihatde bulundular. Bu sıralarda şeyhülislâm Hasan Fehmi Efendi kurtuluşunu teminetmek ve sevgisini kazanmak için, İgnâtiyef'e «bir gözüm sensin bir gözümde oğlum Haydar'dır» dediği şâyia hâlindeydi. Bu şayi'a yüzünden ilim talebeleri nâsihâtleri dinlemediler, hatta şeyhülislâmın aleyhindeki fikirlerini de açıkladılar. Bir ara toplananların dağılması için asker tehdidine başvuruldu, fakat hey'et-i askeriye buna razı olmadı. Bâb-ı Âli'nin etrafında binlerce insan toplanarak nümâyişe başladı. Müstebid sadrazam Nedimof ve Şeyhülislâm Hasan Fehmi Efendiye bir mebûs heyeti giderek onları firara mecbur etmişlerdir.

Üssül - inkılâb : «Talebelerin bu hareketi sarayı altüst etdi. Zirâ kabahati ve cinâyeti bilen müstebidlerin halktan korkup çekin[illegible] tecrübe edilmiş bir hakikatdir. Bunun için hâdise Sultan Aziz'i telaşlandırdı, ne yapacağını şaşırdı kaldı. Bununla beraber kendisi için kaçacak bir yeri yoktu. Hadiselerin ilk heyecanı sükûnet bulmuştu ki, soğukkanlılığını muhafaza edebilen bir kaç zatın biraraya gelmesiyle, lüzumlu tedbirlerin alınması teşebbüsünde bulunuldu. Derhâl İstanbul'da mevcud vezirler ve devlet adamlarından bir kaçı saraya çağırıldı. Başmâbeyinci, seryâver vesâir yüksek memurlardan bir grup nümâyişçilere gönderildi. Nümâyişcilere maksadlarının ne olduğu soruldu. Softalardan bir ikisi kalabalığın biraz önüne çıktılar ve devlet-i âliyenin ehliyetsiz ve hamiyetsiz vekiller yüzünden düştüğü durumu beyân ettiler. Âlimlerin, mülkiye memurlarının, askeriyenin, esnâfın kısacası bütün Osmanlıların sadrâzam ve şeyhülislâmdan memnun olmadıklarını açıkladılar. Bunların azledilmesini yerlerine milletin emniyetini kazanmış kimselerin tâyin edilmesini istediklerini anlattılar. Bu esnada Makam-ı Sadâret için Mithad veya Rüşdü paşalar'ın Makam-ı Meşihât için de, Hayrullah Efendi'nin isimleri duyulmaktaydı. Toplantıyı dağıtmak için gelen memurlar talebe-i uluma birçok nasihât ve vaadlerde bulundularsa da bir netice hasıl olmadı. Nümâyişciler meşrû istekleri kâbul edilmeden dağılmayacaklarında ısrar ettiler. Bunun üzerine memurlar saraya döndüler, gördüklerini ve duyduklarını padişâh hazretlerine anlattılar.»

Vâkı'a-i Sultan Azizden, Üssül - inkilâb.

Softalar geceyi Bâb-ı Âli'nin civarında geçirdiler. Cuma günü nümâyişçiler daha da çoğaldılar. Saray duruma fazla direnemiyerek Rüşdü Paşa'yı Sadrazamlığa, Hayrullah Efendi'yi de Şeyhülislâmlığa getirdi.

Teşrifat merâsimi yapıldı. Nümayişçiler isteklerinin yerine geldiğini görerek kemâl ve intizâmla dağıldılar. İşte bu vak'adan tam bir ay on gün sonra Sultan Aziz tahtdan indirildi.

Sultan Aziz'in hal'i fikri Mithad Paşada doğmuş. Hüseyin Avni Paşa da onun bu fikrine iştirâk etmişti. O zaman Harbiye Nâzırı olan Hüseyin Avni Paşa'nınOrduda büyük bir nüfuzu vardı. Fakat hal' gibi büyük bir inkılâbı yalnız iki kişinin başaramayacağını biliyorlardı. Onun için Rüştü Paşa, Redif Paşa, o zaman Mekteb-i Harbiye Nâzırı ve Türk - Rus muhârebesinden sonra felâkete düçâr olan meşhur Süleyman Paşa, Bahriye Nâzırı Kayserili Ahmed Paşa'yı da mes'eleye iştirâk ettirdiler. Bu da kâfi değildi. Çünkü; hal' işinin gerçekleştirilmesi için Meşihât'ın da fetvâsı lâzımdı. Mesele şeyhülislâm Hayrullah Efendiye de anlatıldı. Mithad Paşa bu Fikri Hayrullah Efendiye açtığında Hayrullah Efendi çok korktu ve bu işden vazgeçilmesini söyledi. Fakat biraz sonra Süleyman Paşa'nın yarı tehdid ısrârı üzerine fetvâyı vermeğe mecbur olur. Fetvâ şudur :

«Emir ül-mü'minin olan Zeyd muvâzenesiz ve siyaseti bilmeyen bir kimsedir. Mirî mallarını devlet ve milletin tahammül edemiyeceği bir şekilde şahsî masraflarına harcıyor, Dinî ve dünyevî işleri bozup karıştırıyor, devlet ve milleti tahrib ediyor. Padişah olarak durması devlet ve millet için zararlı olsa hal'i lâzım olur mu? Elcevab: Olur. Ketebehu el-fakir Hasan Hayrullah afahullah.»

Şeyhülislâm'ın verdiği bu fetvadan sonra Sultan Aziz hal' edilmiştir.

Hidiv İsmail Paşa, Mısır hidivliyetini evlâdiyet olmak üzere Mısır hidivliğinde miras hakkı olan Mustafa Fazıl Paşa'nın hakkını bir milyon liradan fazla bir parayla satın aldı. Fazıl Paşa bu işte cennet - mekân Sultan Aziz Han Efendimizin parmağı var zannediyordu. Mustafa Fazıl Paşa Mısır'dan çıkarılıp İstanbul'a gönderildiğinde birtakım yanlış ve kötü fikirler kurmaya başladı. Kemal ve Ziyâ Beyler gibi efkâr-ı şerbestîde bulunan zamanın edipleri ile arkadaş oldu. Bütün paralar Mustafa Fazıl Paşa'dan olmak üzere geceleri sabahlara kadar kumar oynayarak sefâhat hayatına daldılar. Bu arada cennet - mekân efendimizden intikâm almak için çalışıyordu. Bunun için Sultan Aziz Efendimiz hazretlerini hükümdarlıkdan düşürmek veliahd bulunan Murad Efendi hazretlerini padişâh yapmak fikrindeydiler. Hatta bu iş için Murad Efendi ile temasa geçtiklerini [illegible] Âli ve Fuad Paşa'lar [illegible] Kemal ve Ziyâ Beyleri Kıbrıs'a sürdüler. Oradan da Avrupa'ya kaçtılar. Avrupada kaldıkları müddet zarfında Mustafa Fazıl Paşa'nın yardımiyle yaşadılar. Avrupa'da, Sultan Abdülaziz Han efendimiz ile Fuâd ve Ali Paşa'lar ve diğerlerinin âleyhinde gâzete ve risâlelerle hicviyeler neşrettiler. Bu hâlin Fazıl Paşa'nın teşvik ve yardımı ile olduğu artık aşikârdı. Hatta Fazıl Paşa'da durumun ciddiyetini kavradı ve kuşkulanarak Avrupa'ya onların yanına kaçtı. Padişâhımızın İngiltere seyehatinde afvedildi. Dönüşte Vidin'de tekrar firâr etti. O zaman Midhad Paşa Tuna vâlisi idi. Padişâh hazretleri Bulgar vilâyetlerinin merkezi Rusçuk'a geldi. Orada birkaç gün dinlendi. Mithad Paşa padişâh hazretlerine büyük bir hüsnü kabul gösterdi.

(Devamı Var)

---

(1) Yeni Osmanlılar Cemiyeti adını çıkan gazetedir. Ali Suavi'nin cemiyet gâyesine uymayan yazıları üzerine Namık Kemal ve Ziya Paşa gazeteden ayrılarak Hürriyet Gazetesi'ni kurdular.

(2) Yeni Osmanlılar Cemiyeti adını Londra da Namık Kemâl ve Ziya Paşanın çıkardıkları gazete (1868 - 1870)

(3) Rivâyete göre : Sultan Aziz'in hal'inden sonra İgnâtiyef şehzâde Yusuf İzzeddin Efendiye bu plânını teklif etmişti. Fakat Yusuf İzzeddin hamiyet göstererek kabul etmemişti.

(x) Fetvanın dili sadeleştirilmiştir.

Ak Yıldız MENSUCAT
KİLİM ve BATTANİYELERİ
AHMET AKYILDIZ
MAĞAZA : Çakmakçılar, Terakçılar Cad.
Büyük Ticaret Han No. 7 İSTANBUL
☎ : 26 55 26

HİSAR mensucat
Döşemelik ve Perdelik kadife
sanayii ve ticareti a.ş.
Toptan - perakende
İ.M.Ç. 5 Blok Nu: 5302
Unkapanı İSTANBUL
Tel 26 75 89 - 22 12 32

az/öz

● «Hârika Hâriciyeci» Kâmran İnan, tükürdüğünü yalayıp harici işlere sünger çektikten sonra nelerle meşgul olacağını iyice şaşırdı.. İhmâl ve alâkasızlıktan rafineriler birbiri ardına faaliyetlerini durdururken, İnan Türkiye'nin sanâyi mes'elelerine el attı. Önce MSP'yi hedef alan ve «barut imâl edemiyorsanız top yapamazsınız» diyen Kâmran İnan, ardından «Türkiye'nin sanâyileşmeye mecbur olduğunu ve bunun için herşeyin yapılması lâzım geldiğini» söyledi, teklifler sıraladı..

● Dünya ülkelerinin hâmisi geçinen Amerika, bir yandan silâhsızlanma için akıl satarken, bir yandan da insanlığın felâketi için kesif faaliyetlerde bulunuyor. Mevzu ile alâkalı son haber Nötron bombası.. Amerikan Senatosu nötron bombası yapılmasını tasdik etti. Bilindiği gibi bomba, hâlen elde bulunan atom silâhlarının sebep olduğu maddi hasarları meydana getirmeden, radyasyon yoluyla canlıları öldüren bir nükleer silâhtır.

● Milletvekili seçimlerini tâkip eden günlerde, mükerrer oy mes'elesi efkârı umûmiyeyi günlerce meşgul etmişti. Mevzu ile alâkalı olarak tedbirler aranmış, fakat geçiştirilmişti. O zamanlar MSP tarafından ortaya atılan bir teklif çeşitli çevrelerde istihzaya yolaçmıştı. »Seçmenin boyanması» olarak vasıflandırılan teklif, bu günlerde aynı çevreler tarafından öne sürülmeye başlandı. Mes'eleyi ele alan Adalet Partisi, bir teklif hazırlayarak Meclis'e verdi «boya» için hazırlıklara başlandı.

● Gün geçtikçe daralan «İngiliz Milletler Câmiası», «üzerinde güneş batmayan ülke» vasfını kaybetti ve güneşe hasret kaldı. İrlanda'yı kana bulayan İngiltere, şimdi de Kanada'da karışıklıklar çıkarmaya başladı.

● MSP'nin sanâyi hamlesine paralel olarak, geri kalmış doğu ve güneydoğu Anadolu Bölgesine âid çalışmalar da devam ediyor. Orman Bakanı Sabahaddin Savcı, orman köylüsünü daha rahat bir seviyeye getirebilmek için kredilerin arttırılacağını açıkladı. Orman köylüsünün kalkındırılmasında, hayvancılığı geliştirecek plânların da yapıldığını bildiren Savcı, bu iş için verilecek kredilerin tamamen fâizsiz olacağını da söyledi.

● Amerikan emperyalizminin Ortadoğu'da müdâfii kesilen Sedat, ülkesinde müslüman halka karşı şiddet ve yıldırma hareketlerini arttırdı. Mısır'da, 42 müslüman Sedât idâresini devirmeye ve ülkede islâmî bir devlet kurmaya mütuf faaliyetlerde bulunmak suçu (!..) ile askerî mahkemeye verildi. «Cihad» grupuna mensup 42 müslüman hakkında «ölüm cezası» isteniyor.

Edeb yâ hû.. edeb!..

ŞEHVET TÂCİRLERİ SOKAKLARA DÖKÜLDÜ!..

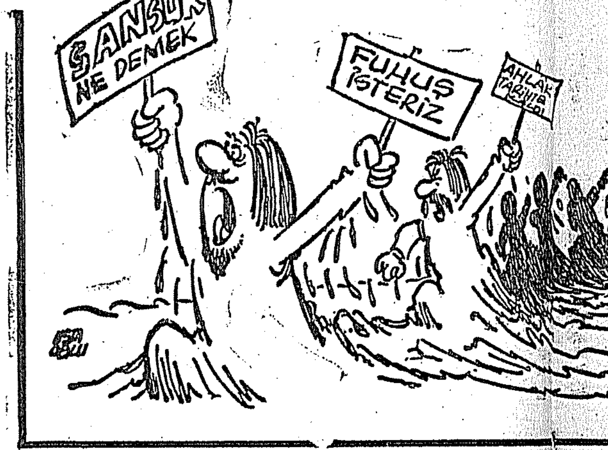

Talebeler, İşçiler, «kara cüppeli» prof.lar.. derken, artistler de yollara döküldü.

Ülkemizde TV'nin ülke çapında yapıcılıktan ziyâde yıkıcılığa mâtuf yayınlara başlamasından sonra, seyirci «hârika tahrib kususu»nun ekranı başında, evlerden dışarı çıkmayınca seyirci bakımından kesat bir devreye giren film artistleri, seyircilerini bu «harika kutu»nun başından çalabilmek için soyunup-dökünerek müstehcen, âdî ve kalitesiz filmler çevirmeye başladılar. Beş - altı yıldır mes'uliyetsiz ve «sansür hey'eti»nin kontrolünden uzak olarak sinema salonlarında mikrop saçanlar, MSP'nin gayretiyle çıkan yeni «Sansür Kanunu» dolayısıyla biraz mes'uliyete dâvet edilince, çâreyi yollara dökülüp, güya kendilerini haklı gösterme gayretine düştüler.

Ülkemizin nâmuslu insanları için bugüne kadar hiç bir zaman «aydınlık» vasfını kazanamayan sinemayı, yeni çıkan «Sansür Kanunu»yla biraz aydınlatmak isteyenlere karşı, «Sinemayı karanlıktan kurtaralım» pankartlarıyla protesto eden artistler, geçtiğimiz cumartesi günü Beşiktaş'tan başlayıp Ankara'da bitecek uzun bir yürüyüşe çıktılar. 60 yıldır sömürüldüklerini ileri süren artistlerin yürüyüşünde «ideolojik koku» ağır basıyor, yürüyüşçüleri «Yılmaz'a özgürlük», «Devrimci Sinema» sloganlarıyla devrimci gruplar da dışarıdan destekliyorlardı.

● ARTİSTLER NEYİ PROTESTO EDİYORLAR?

MSP tarafından hazırlanan yeni «Sansür Kanunu»;

«Filmlerde öpüşmek yok»

«Çıplak kadın olmayacak»

«Yatak sahnelerine paydos»

«Filmlerde seksin «S» si olmayacak» v.b. gibi tamâmen ahlâkî kâideleri bünyesinde toplarken, **«soyunup - dökünmeyi»** san'at zanneden artistler ise, **«daha iyi filim yapmak istiyoruz»** diyerek bu kanunu protesto ediyorlardı. Ayrıca, müslüman milletimizin gençlerinin körpe dimağlarını biraz daha zehirleyebilmek ve soyunup - dökünmeleri için **«sosyal güvence»** (teminat) de istiyorlardı. Onlara göre, sinema, sansürsüz ve **«Özgür»** olmalıydı.. Bu arada sinema artistleri yollara dökülürken İstanbul Kültür Ocağı Umûmî Reisi Hüseyin Öztürk hafta içinde bir açıklamada bulunarak «seks albümü ve fuhuş yuvası hâline gelen mes'ûliyetsiz basına dur denilmesini» istiyor ve «sinema gibi televizyonun da cemiyeti tahrip vasıtası hâline geldiğini» belirtiyordu.

Öztürk, mevzu ile alâkalı açıklamasında «Cemiyetimizin mes'uliyetsiz basın ve televizyonunun kitle haberleşmeleri vasıtasıyla cinsi düşünceler, görüntüler ve anlayışlar empoze ederek insanlarımız sürü hâline getirilmekte, sokaklarımız kafalarını şehvetin emrine veren varlıklarla doludur.» dedi.

«Televizyon, sinema ve basın sömürüye en büyük hizmeti yapmaktadır. Televizyon gibi sinema da insan hayatının mahremiyetine sokulup her şeyi teşhir ederken cemiyet anlayışımız alt üst edilmektedir. Bu gidişe artık dur demenin zamanı çoktan gelmiştir hatta geçmiştir bile.» diyen Öztürk yeni çıkan **SANSÜR KANUNU'**nun hakkıyla tatbikatını istedi.

●

MTA hamamın nâmusunu kurtarmaya çalışıyor...

Karadeniz'in batı kısmında bin ikibin metre derinliklerde dünyanın en zengin uranyum yatakları bulunduğu açıklandı. Hamburg Üniversitesi profesörlerinden **T. Degens'in** yaptığı ifşaata göre bu değerli madenin rezervi birkaç yüz milyar tutarında imiş.

Bizim MTA, mensupları Almanların bu ifşaatından sonra kendilerinin de bundan haberdar olduklarını bildirerek hamamın nâmusunu kurtarmaya çalışmışlardır. Dünya basınının büyük ölçüde yer verdiği bu habere bizim gazeteler ancak 4.-5. sahifelerinde şöy-

işte avrupa'lı bu!.

Çocuk ticâreti yapıyorlar...

Batılıların ötedenberi iddiaları, kendilerinin medenî, başta biz Türkler olmak üzere bütün şarklıların da barbar oldukları yolundadır. Halbuki hergün kendilerinin barbarlık ve gayrı medeniliğini ortaya koyan bir yeni haber dünya basınını günlerce meşgul etmektedir. Geçenlerde yapılan resmî bir istatistikte ifâde edildiği üzere İngiltere'de her yıl bilmem nekadar bin bebeğin dayaktan öldüğü haberinden sonra, şimdi de bir çocuk kaçırıp

Yüzelli yıldır arkalarından koştuğumuz yetmiyor da;

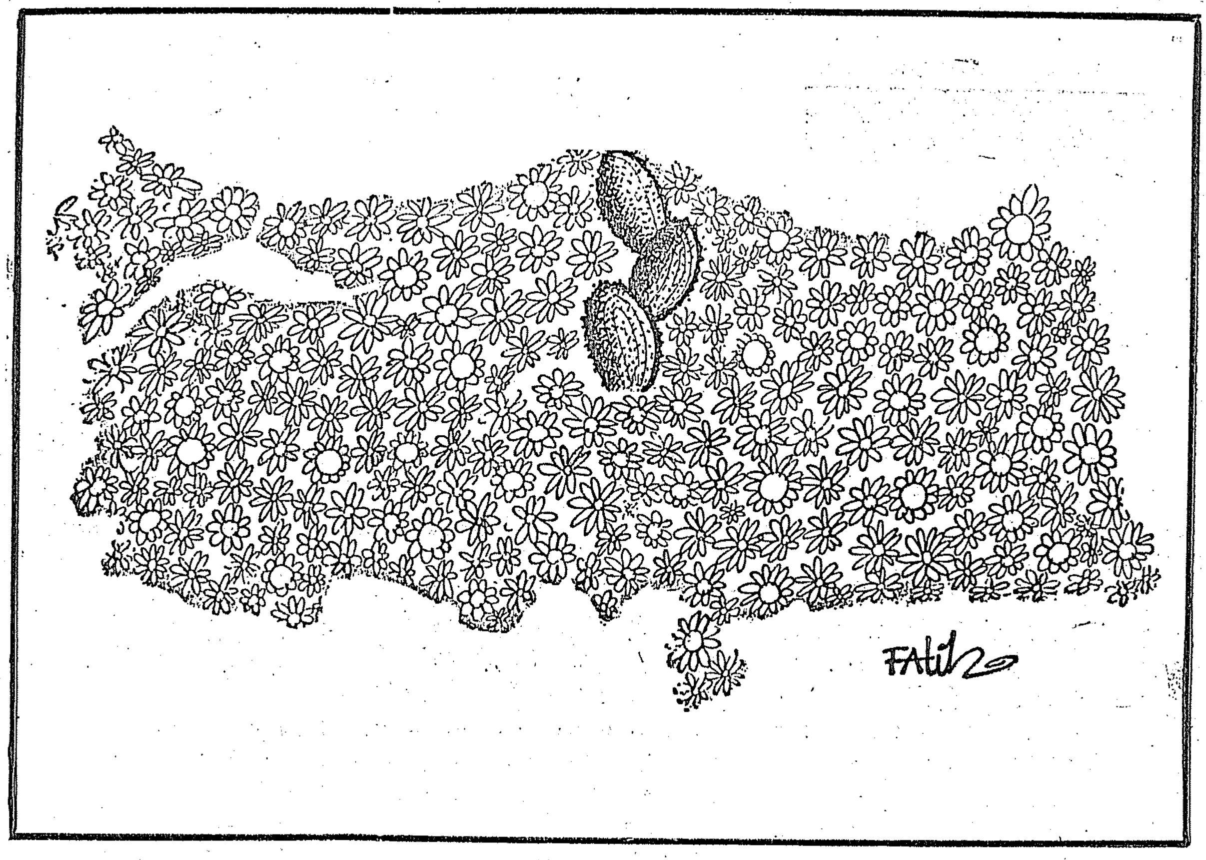

HÂLÂ MI TÂVİZ VERİLECEK?!.

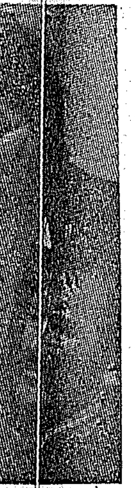

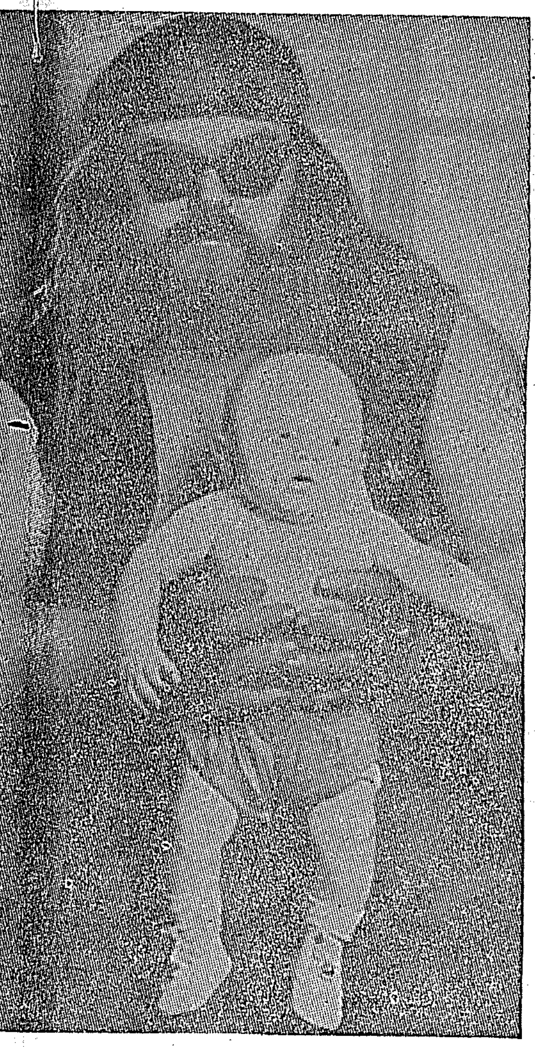

veya satın alıp bunun ticâretini yaptıklarına dair sıkandalı ortaya çıkmıştır. Uzakdoğu ülkelerinden çok çocuklu fakir âilelerin çocuklarını satın alıp Avrupa'daki çocuksuz âilelere satan insanlar türediği bildiriliyor. Ucuz fiyatla temin olunan bu çocukları binlerce dolar karşılığında medenî (?!) çocuksuz âilelere satarak yeni bir ticâret türü ihdas edenlere karşı Birleşmiş Milletler'in harekete geçmesi istenmiştir.

Günlerden beri Para Fonu teknik elemanlarının yurdumuzda bulunduğu ve ilgililerle görüşmekte olduğu malûmdur. Gazetelere sızan haberlere göre bunlar Türkiye'nin **«Ağır sanâyi»** hamlesinden vaz geçmesi ve Türk lirasının kıymetinin yeniden düşürülmesi istikametinde baskılar yapmaktadırlar. MSP Umûmî Reisi Muhterem Prof. Dr. Necmeddin Erbakan'ın geçenlerde kendilerine **«artık Batı'nın vesâyetine paydos»** diyerek yüz vermediğini okuyucularımız hatırlıyacaklardır.

● PARA FONU HEY'ETİNİN İSTEKLERİ...

Ondan yüz bulamıyan Para Fonu mensupları bu defa AP'li Mâliye Vekili Cihad Bilgehan'ı ziyâret etmişler ve arzularını O'na tekrarlamışlardır. O da 7 Kasım tarihli gazetelere aksettiği üzere **«IMF bize bazı şartları dikte etmek için gelmedi. Biz bu kuruluşla bir anlaşma imzalanmasını arzu ederiz. Eğer bu anlaşma bazı fedâkarlıkları gerektiriyorsa onu da yaparız.»** demiştir.

● ...VE DAHA NE FEDÂKÂRLIK YAPILACAK?

Şu **«Eğer bu anlaşma bazı fedakârlıkları gerektiyorsa onu da yaparız»** cümlesinin altını çizerek bir lâhza düşününüz. Biz Batılılara karşı yüz elli yıldanberi tâviz vere vere bugüne gelmiş değil miyiz? Halâ ne tâvizi verilecek? Ve ne fedakârlık yapılacak? Verilecek tâviz veya yapılacak fedâkârlık kaldı mı ki? İMF mensuplarının bizden istedikleri belli olduğuna göre bu sözlerle o isteklerin yerine getirilmesine yeşil ışık yakılmış oluyor demektir. AP, ağır sanâyi dâvasından vazgeçme hak ve selâhiyetine hâiz değildir. Bu dâvâ aziz milletimize malolmuştur. Memleketin imanlı evlâdları millet adına onun bekçiliğini yapmaktadır. Ve hiç kimseye tâviz verdirmiyeceklerdir. Paramızın kıymetinin düşürülmesi ise artık böyle ehemmiyetli mes'elelerde ortaklarına danışmamayı itiyâd hâline getirmiş bulunan AP bunu sırf Mâliye Vekâleti'nin selâhiyet ve imkânlarıyla yapabileceğini umuyorsa bu defa ona da fırsat verilmiyeceği zannındayız.

Yalçıntaş ikinci defa TRT'nin başına getirildi...

Üniversitemizin imanlı profesörlerinden Nevzat Yalçıntaş ikinci defa olarak TRT'nin başına getirildi. Ama bu sefer **«Umum Müdür»** olarak değil de **«Umum Müdür Vekili»** sıfatıyla. Zira TRT, hâlâ devlet içinde devlet hüviyetindeki müesseselerden biri bulunan Şurây-ı Devlet (Danıştay) ın mesnedsiz kararıyla mâhud Cem'in sultası altında gözükmektedir. Filvaki Cem'in umum müdürlüğü de buz üstünde yazı. Fakat ne hâcet.. O, fiilen TRT'de olmasa da rûhu, dâvâsı ve üslûbu oradadır. Her şeye rağmen yeniden hukûkî bir ihtilâf ve çekişmeye meydan vermemek için bulunan bu **«Umum Müdür Vekilliği»** formülünün arzu edilen neticeyi vermesini bekleriz. Bekleriz ama unutmamak gerekir ki, TRT içinde binlerce aşırı sol veya sola açık eleman mevcuttur. Prof. Nevzat Yalçıntaş'a ikinci defa giydiği bu **«ateşten gömlek»** içinde yanmadan kalabilmeyi becererek Türk Milleti'ne beklenen hizmetleri ifâ etmesini diler, tebrikler sunarız.

• TESBİT

Sadık Özarslan

Men dakka dukka

Ne dolaplar dönüyor şu memlekette? Bazıları neler çeviriyorlar, bir bilseniz... Bunları görüp okudukça insanın tepesi atıyor; ne diyeceğimizi şaşırıyoruz. Birer *«ahlâk yıkıcısı»* bunlar... Ahlâkımızı ve mâneviyâtımızı yıkmaya çalşıyorlar. Biliyorlar ki: *«mâneviyâtı ölmüş de sağ kalmış»* hiçbir millet yok. Öyleyse bunlara *«millet yıkıcıları* da denebilir. Çünkü; ahlâkını yıkan, milletini yıkar.

Bir broşür çıkarmışlar... bu «dört aylık kitap tanıtma dergisi» imiş. Birinci sayıda bir başlık var: *«Cumhuriyet Yobazları.»* diye bangır - bangır bağırıyorlar. Evvelâ, bizlere takıldıklarını ve bizimkileri taşladıklarını zannettik. Bir de baktık ki; muhatab, biz değilmişiz... muhatab, şu mâlûm ve mâhûd Cumhuriyet Gazetesi. Bu sefer biraz daha dikkatli okuduk. «Anarşinin basındaki yuvası»ndan bahsedecektir diye okuduk. Fakat değişik birşey... Evet; ortada gene bir anarşi var... Ahlâkımızı yıkmak için çırpınan anarşistler. Bu sâhâda sözde kitaplar çıkarmışlar...

Kitapların adları mı? İşte birkaçı: *«Zevk Alma Hakkı... Garantili Kız Tavlama Sanatı... Cinsel Büyüler... Yatak Arkadaşları... Anadolu Kuvvet Macunları... Mutluluk Getiren Seks... Olmaz Böyle Vak'alar... Cinsel Büyüler...* vs.» İsimleri bile ilericiliklerine *«tanık»*... «Dışerik»leri böyle; ya «içerik» leri? Onu da görelim. İşte bir tanesinin *«içeriği»:* Ölü sevicilik, hayvanlarla cinsel ilişki, sadizm mazohizm, yakın akraba ile cinsel ilişki, sevicilik-oğlancılık, ırza geçme.»

Ahlâk anlayışlarına vesika aranırsa o da bol... Meselâ açınız 16. ncı sâhifeyi... ve okuyunuz çerçeve içindeki şu *«cevize»* yi. Diyorlar ki: «Hiç araba kullanmamış birini iyi şoför. hiç hasta tedâvi etmemiş birini iyi doktor sayabilir miyiz? Öyleyse niçin hiçbir cinsel davranışta bulunmayan kızlar iyi ahlâklı sayılsın»?

Gördünüz mü anlayışı? Durun şimdi, bir tane daha sunalım... Sunalım da bekleyelim bakalım; kadın teşkîlâtları ne yapacaklar? Özgürlükçü - mözgürlükçüleri dinleyelim biraz da... Broşüründen sonundan bir *«cevize»* daha: *«Kızlığını kaybetmek yanlış bir deyimdir; doğrusu, kadınlığına kavuşmak olacak bunun.»* İnsanın, dilinin altından baklayı hemen çıkarası geliyor amma edeb mes'elesi bu. Bunlardan tam yirmi dört bin adet basmışlar...

«Cumhuriyet Yobazları»na gelince... Kısaca temas ettiğimiz «seçme kitaplar» ın ilânı yapılmak istenmiş ve bunun için de Cumhuriyet Gazetesi'ne gidilmiş... İstenmiş ki; bu kitaplar ilân edilsin ve okuyanların kültürleri artsın! Amma dilekleri kabûl olunmamış ve hatta «filânca şahıs gelirse yaka - paça dışarı atın...» şeklinde emirler de verilmiş. Elimizdeki broşüre göre; bu emri *«Cumhuriyeti yöneten bir yobaz»* vermiş... Velhâsıl; Cumhuriyet yobazlığı, «seçme kitaplar»ı ilân olarak gazeteye koymamaktan ileri gelmekte... Bunu: *«Yobazlar kelle istiyor»* arabaşlığı ile değerlendiriyorlar. Adamlardaki ilericiliğe bakınız ki; kitaplarını Cumhuriyet Gazetesi bile ilân etmiyor. Etmez etmez... Bu kadar kızmaya; sağdan - soldan fetvâlar toplamaya ne lüzum var? Mecbûr mu adam senin ilânını neşretmeye? Bu noktada Cumhuriyet Gazetesini takdîr etmek lâzım... Keşke her zaman böyle olsa.

Bilmiyorum bu deli saçmalarına yer ayırmakla fena mı yaptım? Zamanımı boşa mı harcadım, bilemiyorum... Fakat adamların düşünce ve çalışmalarını bilmemiz ve ona göre müşterek bir faaliyet içine girmemiz de şart. Eloğlu. işte böyle çalışıyor ve gençlerimizi evimizden ve elimizden böylece çalıyor. Anlayalım artık. Anlayalım da ahlâk ve mâneviyâtımıza vakit geçirmeden sâhib çıkalım.

Cumhuriyet Gazetesi'ne de, şu güzel sözü hatırlatarak son verelim:

«Men dakka, dukka.»

ortadoğu/dan

SAİD SAMİL

FİLİSTİN DÂVÂSI ve YAHUDİLER

Demek ki, Arap ricâlinin hodbinliğinden faydalanan İngiliz hâriciyesi onların ihâtasızlıklarını kendi çıkarlarına göre ayarlamasını biliyordu. Başka türlü Arap ricâlini etkisi altına alarak, körü körüne felâketten felâkete sürükleyemezdi. İngilizlerin bu oyunbazlığı bilhassa Osmanlı Devletine karşı isyan bayrağını kaldıran Mekke Şerifi Hüseyin Paşa'nın imparatorluk kurma sevdâsıyla açığa vurulmuş ve Yahûdi - Arap musarahasıyla İngilizlere has bir dolanbazlık, Filistin'de, mâzisi gerilere giden târihî bir trajediyi sahneye koymuştu. Mâceralarını naklettiğimiz bedbaht Filistin halkının bir oldu - bitti hâline getirilen bir tehcîl hamlesiyle, onu tâkib eden muhâceretin otuz yıllık içler acısı mâcerası, bütün dediklerimizin gözle görülen ve elle tutulan canlı birer misâlidir.

Dört Arap Devletine ilâveten hiçbir şey yapmadan savaşa katılan Lübnan'ı da sayarsak, beş Arap Devleti Filistin halkının isteklerine bakmadan ve bu dâvanın arzedeceği müşkilâtı ölçüp tartmadan, bir gövde göstersi yapmak bâhâsına ülkenin mükâvemet kudretini ezmeleri ve bir gaasıp edâsıyla Filistin topraklarını çiğnedikten sonra sâhayı *sion*'lara bırakıp sefil ve zelil çekilip gitmeleri araplık hesâbına irtikap edilmiş, bir garaabettir. Bu garaabeti daha basit bir ifâde ile şöyle tesbit etmek mümkündür: Arap orduları Filistin'e girerken Filistin'in yüzde yetmişbeşi mücâhidlerin kontrolü altında idi. Arap orduları Filistin'i bırakıp giderken, Ürdün lejyonunun Ürdün'e ilhâk etmek üzere tasarrufuna geçirdiği kısımlarla, Mısırlıların havzasında kalan Gazze mıntıkası ki, cem'ân Filistin'in yüzde yirmibeşi demektir. Bu kısımlar hâriç, Filistin ülkesinin yüzde yetmişbeşi, resmen İsrail kontrolüne girmiş oldu.

Bu emri vâkıa rağmen, üçyüzbini aşan Yahûdi türediye karşı, Filistin'de üreme kudreti yüksek, çalışkan ve mücâdeleci bir milyon küsûr yerli müslüman halk kütlesi vardı. Yahûdilerin Filistin'e sâhib çıkabilmeleri için bu rakip çoğunluğun yok edilmesi şarttı. *Sion* canavarları bu keşmekeş içinde buna da bir çare bulacakları muhakkaktı.

Nitekim, Mısır kıt'alarını Felluca'ye tıkadıktan sonra, Yahûdiler serbest kalan kuvvetlerini tekrar Filistin sâhil mıntıkalarına doğru kaydırmaya başladıkları görüldü. Donanma ile her zaman buraların himâyesi kolay olduğundan sahil mıntıkalarında temerküzün Yahûdiler için ehemmiyeti hayâtiydi. Bu bakımdan Filistin'e yapılan ilk akından itibaren buralarını benimsemeye çalıştıkları görülüyordu. Şimdi tam fırsat ele geçtiğine göre, Arapların tehcîr ameliyesine buradan başlaması tabii idi.

Yahûdi akidesine göre, *Yahve'nin* kendilerine tahsis ettiği bu diyârda ne kadar yabancı zîrûh varsa hepsinin katli câizdi. Bu fecâatibu cemaat, üçbin yıl önce, Ariha ve bilâhere Jerusalem'i alırken tadbik ettikleri bir vâkıâdır. Şimdi yirminci asırda aynı vahşeti tekrar etmekten çekinmiyorlardı. Bunu icrâya *«Agudat İsrail»* nâm dinî teşekkülün rehberliğinde *Orgon, Liyoni* ve *Stern* gibi hunhar çeteler vazifedâr kılınmışlardı.

İlk önce Filistin'de bulunan arapların toptan imhâ edilecekleri şâyiası, durup dururken her tarafa yayıldı. Arkasından da Hayfa şehrine yakın köyler arasında, kendilerine has husûsiyetlere sâhib *«Dîr Yâsin»* in mes'ûd topluluğuna saldıran *sion* fedâileri, *Avulda* erkek ve kadın, çoluk çocuk ne kadar mâsum varsa hepsini câniyâne ve vahşiyâne bir şekilde boğazladılar. Bu vahşi saldırı kısa fâsılalarla, Filistin'in diğer sahil şehirlerine mücâvir *Nasır - eddin, Havasa, Aylut, Şakrir, Eldavayim* gibi köylerde ayni kin ile ayni hunharlığın tekrarlandığı görüldü. (Devam edecek)

Yakın tarihimizde **Meçhûl kahramanlar**

Trabzon Meb'usu Şehid-i Muazzez

ALİ ŞÜKRÜ BEY

«Müddei târih ve vatandır!..»
Ali Şükrü Bey

Ey milletin mukaddesatı sana da mı taarruz ?!.

Kadir Mısıroğlu

41

27 Mart akşamı ortalıktan kaybolan ve yapılan bütün araştırmalara rağmen kendisinden hiç bir malûmat alınamayan Ali Şükrü Bey'in durumu 29 Mart 1339 (1923) perşembe günü Meclis müzâkerelerine mevzû' olmuştur. Birinci Büyük Millet Meclisi'nin en heyecanlı celselerinden biri olan bu celseye Reis-i sâni (ikinci reis) sıfatıyla Ali Fuad (Cebesoy) Paşa başkanlık ediyordu. Meclis'in Ali Şükrü Bey'e atfettiği ehemmiyeti ve muhalif biri olan bu celseye Reis-i sâni ile susturulmak istenmesi karşısında gösterdiği hassasiyeti aksettiren bu konuşmaları harfi harfine dikkatlerinize arzediyoruz:

Reis — Celseyi açıyorum efendim.

Hüseyin Avni Bey (Erzurum) — Söz istiyorum.

Reis — Buyurun

Hüseyin Avni Bey — Efendiler! Bu şerefli kürsü bugün elîm bir vaziyete sahne oluyor. Bu şerefli milletin meb'usları bugün kalbleri kan bağlamış bir zavallı, bîçâre gibi birbirlerine bakıyorlar. Ey kâbe-i millet sanada mı taarruz! [115] Ey ârâ-yı millet (milletin reyleri), sanada mı taarruz? Ey milletin mukaddesatı sanada mı taarruz? (Lânet sesleri, bu millet ölmez, zihniyet ölmez, fikir ölmez seseleri)

Osman Bey (Kayseri) — Zihniyet ölmez, fikir ölmez, bu millet ölmez.

Hüseyin Avni Bey (Devamla) — Efendiler! Sizden bir istirhamım var. Heyecanımı zabtedemiyorum. Sözümü kesmeyiniz. Biraz beni dinleyiniz. Hepinizin samimiyyetine kaniyim. Hepinizin vicdanına, imanına kanaat getirmiş bir arkadaşınız sıfatıyla hepinizin hissiyatına tercüman olacağım. Arkadaşlar! Beni serbest bırakınız, arkadaşlar! Efendiler! asırlardanberi mahkûmiyetle saltanatların ve onun etrafındaki yaldızlı üniformalı kahrolası haşerâtın ve onun esiri olan hâinlerin mahvı ve Türk Milleti'nin halâsı için bayrağı çektik. Efendiler! Memleketi düşmanlar istilâ ediyordu. Millet kat'iyyen ümidini kırmıyor. Azminde sabitkadem oluyor, İmanından onun halâsını bekliyordu. İşte silâhbaşı denildiği zaman Türk köylüsü bütün mevcûdiyetini feda ederek ve eline silâhını alarak ırzını nâmusunu, hayatını kurtarmakta bir an tereddüt etmedi ve muvaffak da oldu. Efendiler! Muvaffakiyeti onun hakimiyetidir. Hakimiyeti demek onun reyini memleket dâhilinde serbest isti'mâl etmesi demektir. Bir millet nâmusundan bir meb'usu koparır. O meb'usun ağzı, kalemi o milletin nâmusudur. Bu nâmusa tecâvüz eden eller kırılsın! (Kahrolsun sesleri) Bu, milletin ismetidir. Hüseyin Avni, murdar bir katre kan değildir. Tecâvüz, arkadaşlarımıza değil, bir milletin nâmusunadır. Böyle namussuzlar yaşamamalı efendiler, kahrolmalı. (Kahrolsun sesleri) Yaşamasın, yaşamamalı, kahrolmalı efendiler!..

Osman Bey (Kayseri) — Millet yaşatmaz.

Hüseyin Avni Bey (Devamla) — Efendiler Ali Şükrü Bey iki günden beri gâibtir. Efendiler! Memleketin sâhibi, azametli bir tarih sâhibi, nâmusuna hâkim bir milletin meb'usu kayboluyor. Hükümet bulamıyor; iki günden beri gâibtir, bulamıyor. (Böyle hükûmet olmaz, lânet sesleri) Efendiler! Allah'dan çok isterim ki, memleketin elîm zamanlarında bu hâl bir cürm-i âdî neticesi zuhur etsin. Evet âdiyyen zuhur etsin. Ya siyâsî ise efendiler! Ya siyâsî ise... Demek ki, bu memlekette herhangi bir fikrin serdarı ölecektir. Hiç bir zaman ölmez.

Refik Şevket Bey (Saruhan) — Değildir ve olamaz. (Hepimiz öleceğiz sedâları)

Hüseyin Avni Bey (Devamla) — Efendiler! Bu elîm sahnede bu şenî cinâyete içinizde titremeyen bir fert tasavvur etmem. Öyle bir fert varsa, alçaktır, meydana çıksın. (Yoktur sesleri.) Yoktur ve olamaz. Bir fikrin timsali bir grubun mensubu olan bir insanın kendi kanaat-i zâtiyesinden, kanaat-i vicdâneyisinden milletin selâmet ve saadeti uğrunda söyliyeceği söz, yazacağı yazı kıymetlidir. Efendiler bu kalem kırılmaz, bu fikir ölmez efendiler!..

Biz de azmetmişiz. Türk Milleti, bir sancak çekmiş. Onu nâmus telâkki etmiş ve onun altında kanunlar neşretmiş. Bu kanunun fevkine çıkan alçaklar kahrolsun efendiler. (Kahrolsun sesleri) Gayr-ı mes'ul, kanunun fevkinde kendini telâkki edenler nâmussuzdur. Kahrolsun bin defa. (Kahrolsun sesleri) Onlar ki, kendilerini kanununun fevkinde telâkki ederler, nâmussuzdurlar.

Osman Bey (Kayseri) — Kanun hâkimdir.

Hüseyin Avni (Devamla) — Efendiler, ben eminim ki, Türk Milleti'nin hukukunu taşıyorsunuz. Hey'et-i ictimâiyyede yek di-

(Devamı 12. sayfamızda)

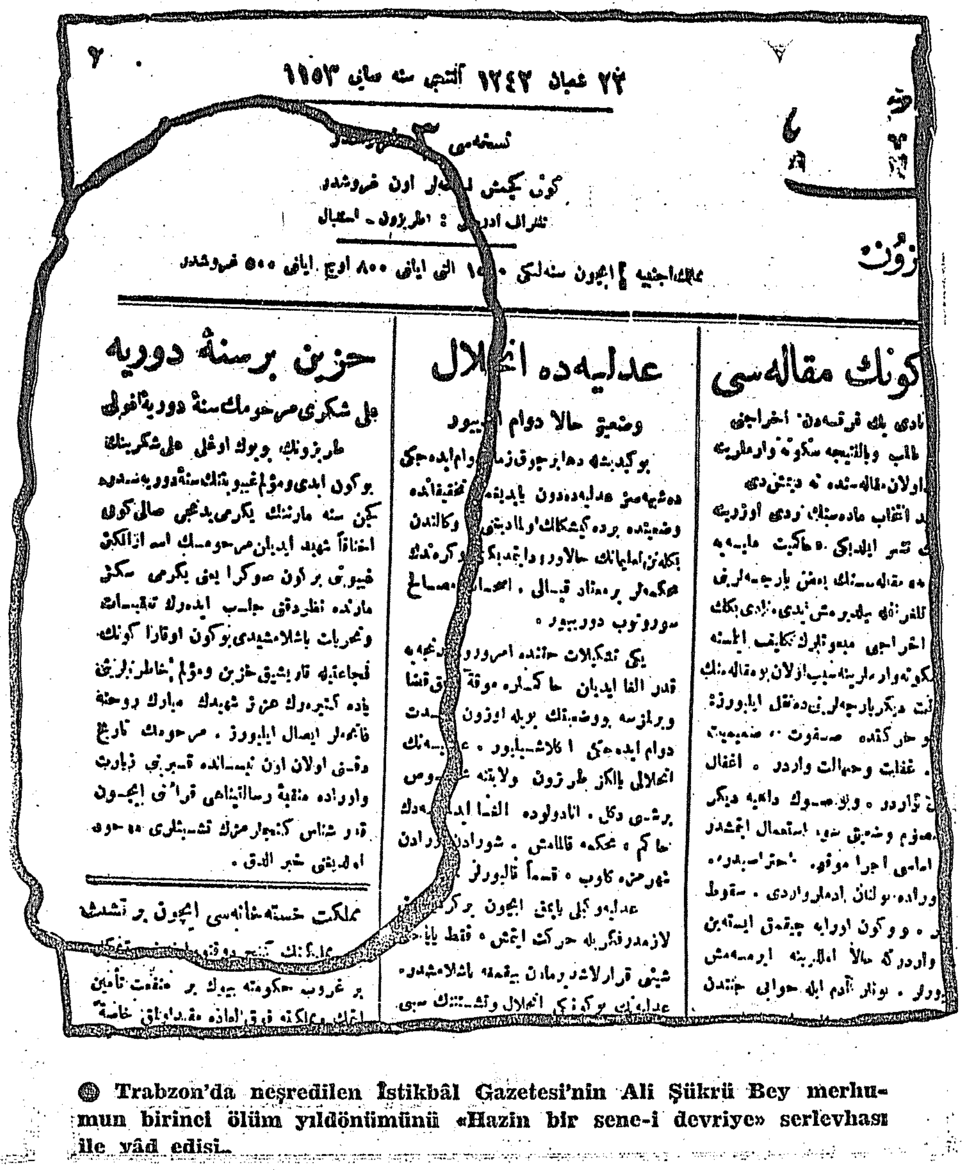

۲۴ شعبان ۱۳۴۲ آلتنجی سنه سای ۱۱۵۳

حزین بر سنهٔ دوریه

عدلیه‌ده اخلال

گونك مقاله‌سی

● **Trabzon'da neşredilen İstikbâl Gazetesi'nin Ali Şükrü Bey merhumun birinci ölüm yıldönümünü «Hazin bir sene-i devriye» serlevhası ile yâd edişi.**

Ali Şükrü Bey

ğerinin hayatı birbirinin taht-ı tekeffülündedir. Efendiler! Benim hayatım, hey'et-i umûmiyyenizin taht-ı tekeffülündedir. Hey'et-i umûmiyyenizin emniyeti benim taht-ı tekeffülümdedir. Buna tecâvüz, kanuna tecâvüzdür. Yine çok temenni ediyorum ki; esrârengiz bir mâhiyeti hâiz olan cürüm, inşâallah meydana çıksın da bütün cihan bizi siyâsetten, fikr-i ictihaddan, serbesti-i efkârdan mahrum heyûlâ görmesin. Hayvan sürüsü görmesin. Temennim budur efendiler. İnşallah meydana çıkacaktır. Yoksa Hüseyin Avni bu sancağın uğruna bin kere fedâ olsun. Bu milletin istiklâlinin uğruna, bayrağın şerefine yüzbin paşa, yüz bin ahmed, yüz bin hoca ölsün. Yalnız bir şey yaşasın! O da istiklâl-i millet, hâkimiyet-i milliye... Âşıkı bulunduğumuz hâkimiyet-i milliye demek efendiler; şunu biliniz ki, memlekette reyini, fikrini serbest isti'mal etmek demektir. Onların meb'uslarının fikirleri, kanaatleri memlekette her halde muhterem tanınması lâzımdır. Eğer isâbetsizlik varsa o, millettedir. Ben her vakit her meb'usu muhterem telâkki ederim. Her meb'usun sözüne hürmet ederim. Bunun hılâfına hareket etmek, milletine karşı isyan etmek, milletin reşid olmadığını telâkki etmektir. Efendiler! Bu saat, belki ellinci, altmışıncı saat oluyor. Ali Şükrü Bey birâderimiz Ankara denilen köy kadar bir yerde zâbıtasıyla, ordusuyla, milletiyle, meclisiyle, hükümetiyle hepsi mevcud olan Ankara'da, Ali Şükrü Bey kaybolmuştur ve bulunamamaktadır. Rica ederim, bu milletin kabiliyeti bu değildir. Bizim açtığımız bayrakla, gittiğimiz hedef bu değildir. O hedef gâyet yüksektir. Bu şekilde bu yola gidilmez.

Hükümetten çok rica ediyorum. Henüz mahiyyeti meçhûl olan bu cürmü meydana çıkarsın. Çok arzu ediyorum ki, bin tâne Ali Şükrü, cürm-i âdî ile ölsün! Fakat siyâset ve kanaatinden, hürriyet-i efkârından dolayı, bir fikrin mücâhidi bulunmak dolayısıyla medeniyetten gayrı bir şekilde vahşiyâne ve câniyâne bir sûrette tecâvüze uğrarsa, O'nun hissiyatını bu millet soracaktır. Bunun tahakkuk etmesini taleb ederim. Ve bu tahakkuk ettiği günde ölecek çok adam vardır. öldürecek çok eller vardır. Burada kimse mahvolmıyacaktır.

Nâfiz Bey (Canik) — Kırılsın kahpe ve gizli eller!...

Süleyman Necâti Bey (Erzurum) — Ya hepimiz nâmusla yaşıyacağız, ya hepimiz öleceğiz.

Hüseyin Avni Bey (Devamla) — İnkâr edemem. Siz altıyüz senelik bir tahtın etrafındaki efsâneleri ve hatta kendilerini ilâhî tasavvur eden insanların zulmüne, gadrına boyun eğmediniz. Ondan eminim. Efendiler! Düşman memleketleri yer yer işgâl ederken sizi burada cem'e teşvik eden kimdi? Her taraftan isyan ediyordunuz ve sizi teşvik eden muhterem ve mukaddes köylünüzden başka birşey değildi efendiler! Bu imanı analarınızdan, bu imanı, köylünüzden almıştınız. Bizi uyandıran, nûr-ı irfan oradan gelmişti. Binâenaleyh o fedâkârlığı ihtiyar ederek ve cihan muvâcehesinde göğsümü açarak buraya geldim. Efendiler! Sizin her birinizin boynunuzda idam fermanları vardır. Boynunuzda halâ eski pâdişahlığın idam fermânını taşıyorsunuz. Sizi tebrik ederim. Sizden şüphe eden nâmussuzdur. Efendiler! Ondan eminim. Yalnız rica ettiğim şudur ki, Hey'et-i Vekileniz masuniyetinizi (dokunulmazlığınızı) muhâfaza ettiklerine milletin şerefini, nâmusunu muhâfaza edeceklerine burada söz versinler. Vekil-i mes'ûlünüz buraya çıkmalı.

«Efendiler biz nâmuslu adamlarız. Sizin, kanunun emrettiği masuniyetiniz vardır ve bunu muhâfaza edeceğiz. Milletin nâmusu mahfuzdur. Biz bu cinâyeti meydana çıkaracağız. Müsebbibi herhangi şahıs olursa olsun, onları kahredeceğiz. Kanunun kudreti önünde diz çöktüreceğiz, geberteceğiz, demelidirler. Bunu söylemezlerse nâmussuzdurlar efendiler. Bunu söylemezlerse bu milletin vekil-i meşruu değildirler efendiler! Biz masuniyet isteriz. Bize masuniyet vermezlerse bunu almağa eğer sizde kudretiniz yoksa ve o sûretle burda oturursanız siz de nâmussuzsunuz. Oturulmaz efendiler. Hiç bir vicdanın bunu kabûl etmiyeceğine kaniim. Cihanla mücâdele etmeliyiz.»[116]

---

115 — Birinci Büyük Millet Meclisi'nin kendisinden en fazla bahsedilmiş meb'uslarından biri olan Hüseyin Avni Bey öteden beri «İkinci Grup» un lideri ve bu sebeple de muhâfazakâr bir kimse olarak takdim edilegelmiştir. Burada Ali Şükrü Bey'in vefatı dolayısıyla kullandığı «Ey kâbe-i millet» ibâresiyle Meclis'i kasdettiği sarihtir. Gerçekten mü'min bir kimsenin bir millet meclisini Kâbe'ye teşbih etmesinin dinen mubâlâtsızlık teşkil ettiği ve bu hâliyle imanlı bir kimsenin irtikâb etmesine imkân olmayan bir cürüm teşkil eylediği âşikârdır. Bu konuşmanın mütebâki kısımları da bu mantıkla mîzan edildiğinde, daha birçok falsolar görülür.

Hüseyin Avni Bey'in muhâlefetinin M. Kemâl Paşa'nın diktatörce davranışlarına münhasır bulunduğu, yoksa ortada temel bir fikrî aykırılık mevcud olmadığı, O'nun şer'iye vekâleti bütçesinin müzâkeresi dolayısıyla söylediği sözlerde daha sarihtir.

Hüseyin Avni Bey için câlib-i dikkat bir hareket de 2 Aralık 1922 târihinde T.B.M.M.'de görüşülen bir teklif dolayısıyla yaptığı konuşmadır. Bu, bir kısım 2. Grup mensupları tarafından bir kimsenin mebus seçilebilmesi için o günkü hudutlar dâhilinde herhangi bir yerde doğmuş bulunması veya beş sene müddetle aralıksız olarak ikamet etmiş olması şartını getiren teklifti. Bununla kendisi kastedildiği iddiasıyla söz alan M. Kemâl Paşa'ya karşı kürsüden cevap olarak söylediği sözler onun bu mevzuudaki tutumunu göstermektedir.
Son derecede alttan alan ve böyle düşünülmesine teessüf eden Hüseyin Avni Bey'in nasıl bir kimse olduğunu anlamak için yalnız bu konuşmayı tetkik etmek kâfidir. Bir zamanlar merhum Nureddin Topçu'nun kayınpederi bulunması, şöhretinin cephemizde daha da işâa edilmesine sebep olmuşsa da, âhır yıllarını rejimin ağzı kilitli bir noteri olarak geçirmiş bulunması, onun şahsiyetinin değerlendirilmesinde ehemmiyeti küçümsenemeyecek bir husustur.

116 — Zabıt Ceridesi C. 28. Sh. 215 vd.

başyazı

(Baştarafı 3. Sayfamızda)

melerini müslümanlıklarıyla nasıl bağdaştırabildiklerini anlamaya imkân yoktur.

Bu ulemâ efendilerin asıl faaliyet sahaları olan üniversitelerimizdeki icraatları da dâhil olmak üzere, İslâm adına hangi hizmeti ifa etmiş olduklarını sorabilir miyiz!? Yoksa, aşırı sola karşı olmak ve bu karşı oluşu çay kahve içerken lisana getirmiş bulunmak, İslâm adına bir nevî müddeiumûmîlik taslamaya cevaz ve imkân bahşediyorsa korkarım bu hakkı Ecevit'e bile tanımaya mecbur kalırız. Nice zamandan beri moda hâline gelen muhtıra usûlüyle Erbakan'a mürâcaat ederek İslâm hesâbına konuşmak cür'etini gösterenlere, bu husustaki selâhiyetlerini sormak hakkımız değil midir? Müslümanlıklarına toz kondurmak istemeyen bu ulemâ efendilerin İslâm'da en hassas bir sûrette korunan nizam ve intizamla silsile-i merâtibe (hiyerarşiye) riâyet anlayışları bu kadar mıymış. Doğrusu İstanbul Aydınlar Ocağı çok ayıb etmiştir. Ayıb etmiş ve günâh işlemiştir. Elli yıldan beri ezilen, örselenen, sindirilen ve devlet idâresinden tard edilen müslümanları hatırı sayılır bir kuvvet hâlinde idârenin müşterek sahiblerinden biri kılmaya muvaffak olan Erbakan'ın, dâvâmızın seyri içinde büyük bir tarihî rol oynadığını görecek iz'andan mahrumsalar, bunların taşıdıkları profösör ünvanına çok yazık demektir. Yoksa, her biri muhterem Necmeddin Erbakan'ın eski arkadaşları olan bu ulemâ efendiler, dâvâmızın saflarında O'na nazaran geri plânda kalışın ızdırabını mı dile getirmişlerdir? Bizce muhtıraları, ruhlarının bu istikâmetteki ezikliğinin bir fotoğrafı gibidir. Acaba —söylentiye nazaran— bu ocağın başkanı, eski arkadaşı Erbakan'la görüşmek için birkaç saat beklemiş olmanın incittiği gururunu ta'mir peşinde mi koşmaktadır?.. Eğer böyleyse çok yazık!.. Peki ama bunların da başı çekecek hizmetler ifa etmelerine ne mânî var? Masoncukların dümen suyunda gitmeye devam edeceklerine, bunu yapsalar ya! Yapamıyor, ve muhitlerinde tarafsız görünmenin sağladığı ten rahatına meclûbiyetin kurbanı oluyorlarsa kabahat Erbakan'da mı?!..

NOT :

Bazı kimselerin benimle mutabakat hâsıl etmeden sırf bir ibtidâî görüşmeyi vesile ittihaz ederek nâmıma konferans ilânları bastırıp dağıttıklarını istihbar etmiş bulunuyorum. Son zamanda gittikçe kesâfet peydâ eden dâvâlarım dolayısıyla İstanbuldan ayrılmama imkân yoktur. Üstelik bu gibi emrivâkilere tâbi' olmak prensiplerime de aykırıdır. Bu gibi kimselerin hareketleri sebebiyle efkâr-ı umûmiyede doğması muhtemel sûizannı bertaraf maksadıyla yakın zamanda hiç kimseye, hiç bir konferans taahhüdünde bulunmuş olmadığımı ilân ederim.

K.M.

Takdim

İslâm Dini, Türk Milletinin milliyetini teşkil eden aslî unsurlardan biridir. Çünkü son bin yıllık millî tarihi onunla yoğrulmuştur. Bütün Türk tarihinin en azametli devrini teşkil eden bu bin yıl, İslâm adına kazanılmış emsalsiz zaferler ve şereflerle doludur. İslâm'dan evvel de yiğitlik ve doğruluğa meftun olan, ve cihangirlik meyilleriyle meşbû bulunan Türk Milleti, İslâmla şahsiyet ve kudretinin zirvesine ulaşmıştır. Çünkü bağlı bulunduğu mânevî kıymetlerin en ideal şekillerini onda bulmuş, bütün insanlığa şâmil olan imana davette, cihangirlik meylini ideolojik bir sûrette tatmin imkânına kavuşmuştur. Bu sûretle yenilmez bir kudret halinde «nizamı âlem» e hükmederek, birbiri ardına iki cihan imparatorluğunun sulh, sükûn ve adaleti ile ülkeler ve hattâ kıt'aları şenlendirip idare etmiştir. Fakat bir gün gelmiştir ki, bu büyük Türk satvetine ram olmak mecburiyetinde kalan nasipsiz düşmanlar, er meydanlarında uğradıkları hezimetlerin intikamını almak için içimize sızarak millî bünyemizi içten tahribe koyulmuşlardır. Bizi kudretimizin engin kaynağı olan iman ve an'anelerimizden soğutmak maksadıyla girişilen bu düşman faaliyetinin tarihi çok eskidir. Ne yazık ki son bir iki asır içinde bu tahrip ve şaşırtma faaliyetinin tesirini hızlandıran bir başka müessir zuhur etmiştir. Batı Dünyasının kaydettiği teknik terakkiye ayak uyduramıyarak sanayi inkılâbını gerçekleştirememenin neticesi olan hazin mağlûbiyetler ve bundan doğan aşağılık duygusu...

İşte bu iki müessirin ortaya çıkardığı çöküş ve yıkılışın başladığı günden beri, Türk fikir hayatında düşman emellerine hizmet eden pek çok kalemşör zuhur etmiştir. Hâlâ devam eden bu tahrip ve imha hareketinin mühim bir âmili olan bu kalemşörlerin bir kısmı gâfil, fakat diğer bir kısmı da muhakkak ki, hâindir. Bunların tezyif etmeye çalıştıkları din ,iman ve milliyet şuuru, evvelâ Rabbin lûtfu, sonra da ilim ve cesaretle mücehhez birçok vatansever himmet ehlinin gayretleriyle kül altındaki ateş gibi varlığını bugüne kadar muhafaza edebilmiştir.

Bu ilim ve cesaret sahibi vatanseverlerin en önemlilerinden biri de sunulan eserin yazarı, son Şeyhülislâmlardan Merhum MUSTAFA SABRİ Efendi'dir. Kendisi, Cihanın mânâ ve maddede en azametli devleti olan, bizim devletimiz, büyük Osmanlı İmparatorluğunun zengin ilim ve kültür hayatının son ve kudretli mümessillerinden biri idi. Gerçekten bir imparatorluk bereketi olan ve kıymet hükümlerini tâ derinden sarsan cihan muvazenesinin bozulması mevsimine rasladığı için hakkiyle kıymeti bilinemeyen merhuma ve onun gibi âlimlere şu anda ne kadar muhtaç bulunuyoruz. Dinin birçok temel esasına saldıran onun muarızları, bugünkü dinsizler yanında cidden masum sayılacak kadar hafif kalırlar. Fakat biz merhumun eserlerindeki cevapları, bugünkülerin suratında da bir kırbaç gibi şaklatmaya vesile olan bu eserin neşriyle, onun yeni Türkiye'ye kırgın olarak gurbet elde vatan haşretiyle Rabbına uçup giden mübarek ruhunu tâziz etmek istiyoruz. Her mücadelede İslâmın ezelî hükümlerine galebe sağlıyarak alnı ak çıkan merhum Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi'nin kıymetli evlâdı İbrahim Sabri Bey tarafından edîbâne bir sûrette Türkçe'ye aktarılmış bu en değerli eserinden bazı can alıcı nakillerle O'nu ve eserini okuyucularımıza tanıtmak istiyoruz. Gerçekten Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi'nin Mısır'da yazılıp tab edilmiş bulunan bu dört ciltlik eseri O'nun «hayatının eseri» sayılmağa lâyıktır ve imanlı Türk gençliğinin muhtaç bulunduğu en değerli bir eserdir. Bu vesile ile 1954 yılında Mısır'da vefat etmiş bulunan merhuma Cenâb-ı Hak'dan rahmet ve mağfiret niyaz ederiz.

Sebil

1

Mısır'da şâhid olduğum ahvâlden, beni bu kitabı te'life sevkeden esbâbı icmâl etmek isterim. Vatanımdan çıktıktan sonra sığındığım bu memleket, yurdumun makamına kaim olarak hayır ve şerri ile beni alâkadar eder. Ekseriya acı olan hak ve hakikatı söylemek husunda mâruz kaldığı şedâid (şiddetler) azmimi kırmamış gün görmüş, tecrûbedîde (tecrûbeli) bir Şeyhülislâm sıfatıyla ona elimden gelen hizmette bulunmak, yeni ilhad cereyanlarına karşı İslâm'ın hayat-ı ilmiyesine müteallik mesâili tetebbu' ederek onu siyânete çalışmak benim için bir vecibedir.

Din-i İslâm'ın âdâsına (düşmanlarına) karşı selli seyf ettiği advar (kılıç çektiği devirler) tarihinin sülûsâtını (üçte birini) dolduran ve tahkik edilecek olursa bilâd-ı İslâmiyeye (İslâm beldelerine) müteveccih ehl-i salib muhârebâtının (muhârebelerinin) bütün geri püskürtülüp nihâyete erdirildiği zamanları ihtiva eden Türk devlet-i İslâmiyesi, ehl-i salib'in kin ve intikamına vâris olan devletler elide bizzat kendine karşı harb için, son silâh vazifesini gördü. Devletin münevver efradı arasında maddî ilimler üzerine mübtenî (bina edilmiş) ilhad esaslarını neşrettiler ve idâresi altında toplanan akvam-ı muhtelife (muhtelif kavimler) arasına kavmiyyet tefrikasını soktular.

Bu iki silâhtan birincisi Türkiye'nin kalbinde düşmanlara yardımcı buldu. İsti'mâli, kalenin dâhilden fethine sebebiyet verdi. Nitekim, ikinci silâh da Türkiye etrafında büyük bir revaç temin etti. Hulâsa mücâhid, müslüman Türk devletinin ortadan kalkmasına bu iki silâh yetti de arttı.[1]

Memlekette bulunduğum esnada hükümet mülhidler eline intikal ettiği devre boyunca bu iki silâha karşı mücâdeleye girişmiştim. Türkiye'den muhâcir olarak, biz Türklere nûr-i İslâm, ufk-i hidâyetinden intişar eden bilâd-ı arabiyeye geldiğim zaman, bu mülhidlerle mücâhede metâibinden (güçlüklerinden) kurtulacağımı ummuştum. Fakat Mısır'da da cevv-i ilmîyi (ilim havasını) Garb'dan eser cereyanlarla mesmum (zehirlenmiş) buldum. Ve bu, bana yeni Türkiye'nin mezkûr cereyanlar muvâcehesinde aldığı vaziyetten daha ziyâde dokundu. Bilhassa Arap kardeşlerimin yeni Türkiye'yi eski müslüman Türkiye'ye tercih eder olduklarını görmek beni pek müteellim etti ve onlar gibi taklitte ve ona meftunluk göstermekte yeni Türklerle âdetâ yarışa çıkmış bulmak bana çok ağır geldi. Türkiye'de vukûa gelen inkılâb, burada sükûn içinde hâdis olmuş ve Ezher'de teceddüd vukûa getirmek tarikıyle yol almıştı. Burada «El Câmia» Mecmuası'nın sâhibi, Ezher'e mensup müceddid Şeyh Mehmed Abduh ile münakaşa etmiş ve O'na «Din, akla ve ilme muhâlif bir keyfiyettir. Zira o, görülmeyen bir ilâha ve yine görülmeyen bir haşre iman taleb eder. Vahye, nübüvvete, mûcize ve ba'se, hesab ve ikâba..

(Devamı var)

---

1 — Saltana-ı Osmaniyeyi son devirde bütün manâsı ile temsil ederek içinde memâlik-i arabiye'de bulunan koca bir ülkede İttihad ve Terakki Fırkası'nın tertibi ile hall' olunmadan ve binnetice tevâlî eden (devam eden) harbler akabinde İmparatorluk dağılmadan evvelki zamana kadar fermanfermâ olan Sultan Abdülhamid, Filistin'e tevcih edilmek istenilen yahudi muhâcereti önünde aşılmaz bir sed gibi durmuştu. Meclis-i Meb'usan'ın mâruf hall' kararını müşârünileyh'e Selânik Meb'usu yahudi Karasu'nun tebliğ etmesi, pek mânidar bir tesâdüf addolunmağa şayandır. Bu yahudiyi Meclis, âyân ve meb'usundan ve anâsır-ı muhtelifeden mürekkeb olarak intihab ettiği bir hey'et-i mümtâze (seçkinler hey'eti) ile birlikte bu işe memur etmişti. Bu adam vaktiyle daha Türkiye'de Meşrûtiyet ilân olunmadan siyonist mümessili sıfatıyla Abdülhamid'in huzuruna girmiş, arz-ı Filistin'e yahudi hicretine müteallik matlublarını (isteklerini) serd ile kabûlü hâlinde Hazine-i Devlete elli ve ceb-i hümâyuna da beş milyon altın liralık bir rüşvet teklifinde bulunmuş ve huzur-u Hümayundan red ve hakaretle tard olunmuştu. Din kardeşlerimiz, Filistin'in mâzi-i karîbdeki (yakın geçmişteki) bu mâcerâlarını biliyor ve bugünkü hâliyle mukâyese ediyorlar mı?..

İslâm yazısı'na dair

Alfabe değişikliğinde dış Türklerin rolü

CÜNEYD EMİROĞLU

— 3 —

Dış Türkler'in İslâm yazısı ile alâkalı olarak üzerinde en fazla durulması gereken faaliyeti, 1926 yılında Bakû'da Ruslar'ın topladığı **«Türkiyat Kongresi»** nde cereyan etmiştir. Bu kongre aynı yılın 26 Şubat — 26 Mart tarihleri arasında toplanmıştır.

Bu kongre'ye 124 murahhas (delege) iştirak etmiştir. Bunların seksen ikisi, Rus idâresi altındaki muhtelif Türk memleketlerindendir. Türkiye'den de o zaman **«Dârülfünûn»** denilen İstanbul Üniversitesinden Edebiyat Fakültesi Dekanı **Prof. Fuad Köprülü** ile Tıp Fakültesi profesörlerinden **Hüseyinzâde Ali Bey** katılmışlardır. Rus idâresi altındaki muhtelif Türk ülkeleri dışında, Türkiye'den başka İran ve Çin Türkleri de murahhas göndererek kongreye katılmışlardır. Türkoloji sahasında büyük çalışmaları olan Macarlar ve Finlerden başka İngiliz Fransız vesâir müsteşrikler de kongrenin Rus siyâsî emellerine âlet olacağı kanaati ile iştirak etmemişlerdir. Sadece bir zamanlar, Ankara'daki Etnografya Müzesi'nin teşkili esnasında burada çalışmış bulunan Macar asıllı **Mesaroş** ile Avusturyalı **Vittek** gayrı resmî bir sûrette yani şahıslarını temsilen toplantıyı takib etmişlerdir. Başka milletlerden de bu şekilde katılanlar olmuştur.

Bakû Kongresi, muhtelif mevzular üzerinde bir ay süren çalışmalar yapmış ve çeşitli tebliğlerde ileri sürülen görüşleri münâkaşa etmiştir. Bunlar :

1. Muhtelif Türk boylarının tarihi, etnoğrafyası dilleri ve edebiyatlarını incelemek ve bugünkü durumları karşısında ifa edilecek vazifeler.

2. Türk lehçelerinin biribirleriyle ve Türkçe'nin sâir lisanlarla münâsebetleri.

3. Türk alfabesini islâh etmenin ilmî ve amelî ehemmiyeti.

4. İmlâ mes'elesi.

5. Türk lehçelerindeki ıstılâhlar mes'elesi.

6. Muhtelif Türk boylarındaki edebî lisanın geliştirilmesi.

7. Türkçe öğretimindeki yeni cereyan,

8. Türk boylarının son zamanlardaki medenî kazançları.

9. Türk boyları arasındaki mahallî araştırmalarda kullanılacak usûller

10. Türk boylarını incelemek için etraflı bir plân hazırlamak.

11. Neşriyat enstitüleri kurmak gibi mes'elelerdi.

Kongrede elli kadar tebliğ ve rapor müzâkere mevzuu olmuştu. Açılan münâkaşalar neticesinde de daha bazı rapor ve tebliğler ortaya çıkmış, bunlar üzerinde de gerektiği kadar durulmuştur.

Kongre lisanı önce Türkçe ve Rusça olarak kararlaştırılmışsa da bilâhare Rusça'ya inhisar ettirilmiş, ancak tebliğler bu iki lisandan diğerine hulâsatan nakledilmişti.

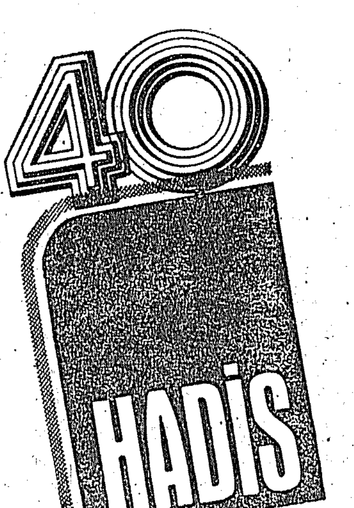

①②

LÂ HAYRA

FÎMEN LÂ YÜDDÎKU

Hadisi Şerif

Meâl-i âlisi :

Misâfir sevmeyen

hayırsız kişidir

TÜRKÇE'YE SÛİKASD

İSLÂM'A SÛİKASDİN BİR CÜZ'ÜDÜR...

Kadir Mısıroğlu

Gâyeleri İslâm kültürünün millî hâfızadaki izlerini bir an önce silmekten ibâret olan devrimbazların güzel Türkçemize karşı giriştikleri sûikasd'in fecî tezâhürleri ifâde etmekle biter gibi değildir. Bu hafta kısmen câhillik ve kısmen de isticâllerinden doğan yanlışlarına baz misaller vereceğiz.

Bilindiği üzere **«c»** ve **«ç»** lâhikaları (ekleri) bir kelimenin sonuna getirilince, o kelimenin mânâsında bir küçültme ifâdesi husûle getirirler. Meselâ **«lügat»** tan **«lügatçe»** küçük lügat, mânâsını ifâde eder. Öteden beri bazı kitapların sonunda rastlanan bir kısım kelimeler için, böyle lügatçeler tanzim edilir. Buna benzer bir şeyi biz Sebil'imizde de yapıyoruz. **«Divan»** kelimesinden de aynı yolla türetilmiş bir **«divançe»** kelimemiz vardır. Bu da kâmil mânâsıyle bir divan teşkil edecek kemmiyette olmayan şiirlerin topluluğunu ifâde eder. Hatta **«kemençe»** bile bu sûretle **«keman»** dan türetilmiştir.

Devrimbazlar Türkçe'nin bu kadîm mantığını çiğniyerek **«itimad»** karşılığında kullandıkları **«güven»** kelimesinden **«güvence»**yi, **«dilek»**ten de **«dilekçe»** yi türetmişlerdir. Bu kelimelerin ilk nazarda zihinde husûle getirdiği mânâ **«küçük dilek»** ve **«küçük itimad»** dan başka birşey değildir. Hal böyleyken onlar, dilekçe'yi **«istidâ»** mânâsına güvence'yi de **«garanti»** ve **«teminat»** mânâlarına kullanmaktadırlar. İhtimâl bu, ufku dar yeni tip insanların bütün dilekleri küçüktür ki, her türlü istidâyı dilekçe kelimesiyle ifâde etmektedirler.

Aynı şekilde **«cık, cik, cuk, cük, çik, çık, çuk»** ve **«çük»** lâhıkaları da bir kelimenin sonuna gelince ona zavallılık, mâsumiyet gibi mânâlar kazandırırlar. Kadîm an'ane ve anlayış budur. Meselâ kadıncık, kuşcuk, ilh. dendiği zaman zavallı kadın, zavallı veya mâsum kuş gibi mânâlar ifâde edilir.

Hal böyleyken devrimbazlar **«kelime»** karşılığı yerine **«söz»**den **«sözcük»** uydurmacasını türetmişlerdir. Bu söz, Türkçemizin mantığına göre zavallı bir sözden başka neyi ifâde eder?! Kaldı ki, bu sözcük uydurmacasını **«kelime, tâbir, ibâre»** ve hatta bazan da **«cümle»** yerine bile kullanmaktadır. Gerçi cümle için nereden geldiği belli olmayan bir **«tümce»** leri vardır. Fakat bu da yukarıda izah edildiği gibi **«hep ve bütün»** veya **«küll»** karşılığında kullandıkları **«tüm»**den türetilmişse, buradaki «ce» lâhikası onu da küçültmüş olmak lâzım gelir iken bu kelimeye izâfe ettikleri **«tümce»** nin kâmil mânâsıyle cümle yerine ikame edilmek istendiği meydandadır.

Türkçemizde «sı» ve «si» lâhikaları da sonuna geldikleri kelimeye liyakat ifâdesi kazandırır. Bu kadîm mantığa göre, uydurup tervic eyledikleri «olasılık» kelimesinin yüklendiği mânânın olmaya lâyık sûretinde telâkki edilmesi gerekirken onu, **«imkân»** karşılığında kullandıkları meydandadır. Halbuki **«öpülesi eller»** öpülmeye lâyık **«kırılası eller»** kırılmaya müstahak eller demek olur. Bu tarzda kullanılmakta olan çeşitli kelimelerimiz vardır.

Her mevzuda anarşiden yana olan ve istikrar ve intizâmı düşmanı bulunan devrimbazların lisanımızda çiğneyegeldikleri mantık kaideleri bunlardan ibâret değildir. Bu mevzua haftaya yine devam edeceğiz.

Güneş - Dil Teorisinin

TARİHE TATBİKI

Babil efsanesinin bahsettiği «Kısıs - ut - ros» eski bir Türk hükümdarı olan Nuhtan başkası değildi

— 2 — [*]

«Ala — 'Ros» esasen mürekkeb bir kelimedir. Bunu teoriye göre tefrik edelim.

«1» «2» «3»

«1» Ala = ağ + al + ağ

«2» Ros = oğ + or + os

olur.

«Ala» kelimesinin elemanlarını analiz edelim.

«L» Ağ malûm olan Güneştir.

«2» Al — Buradaki «L» Konsonu en geniş, yaygın, engin bir saha gösterir. Yani «ağ + al = ağal + al» her yerde bulunan ve Güneşin her tarafa akseden ışık ve harareti

II — Ut sözüne gelince, bunun da etimolojik şekli

«1» «2»

«uğ + ut»

dur ki burada «Ateş» anlamına olan ana kök; yapıcılık anlamı veren «ut» ekile kaynaşarak doğrudan doğruya ateş manası bu suretle toplanmıştır.

«Kısıs» ile birleşince «Kısıs — ut» olur ki, «Ateş Kâhini» demek olur.

«Ut» unsurunu doğrudan doğruya «Kısıs» kelimesine katılan bir ek gibi de anlamak mümkün olur.. Bu takdirde «Kısıs — Ut» kendisinde geniş ölçüde sahiblik ve efendilik t...

● Bir zamanlar Türkçe'ye Sûikasd istikametinde ne maskaralıklar yapıldığını gösteren şu kupüre ibretle bakınız. Güya bütün diller Türkçe'den türemişler. Hatta Arapça bile... 28 Eylül 1936 tarihli Cumuriyet Gazetesi'nden alınmış olan bu kupürden de belli olduğu üzere, Arapça'nın birçok safkan kelimelerinin bile İslâm'dan evvelki Türkçe'den alınmış bulunduğunu isbat için ne ulemâ efendiler türemiş ve bundan devlet kesesinden ne ölçüde ihsanlara nâil olmuşlardır, tasavvur buyurunuz.

Kongrenin müzâkere mevzuları arasında yer alan sekizinci maddenin, kongreyi Rus propagandalarına âlet etmek istediği zâhirdi. Ancak münâkaşaların seyri itibariyle ağırlık bundan ziyade üçüncü maddede yer alan «alfabe mes'elesi»ne kaymıştır. Bu mes'elenin müzâkeresi kongrenin en sonuna bırakılmıştı. Zira bu hususta yedi büyük rapor mevcuttu. Bunların hepsi de okunmuş ve müzâkere edilmiştir. Alfabe meselesi üzerinde kırktan ziyâde murahhasın söz almış bulunduğunu kaydedersek, mes'eleye atfedilmiş olan ehemmiyet kendiliğinden anlaşılır.

Kongreye alfabe mevzuunda sunulmuş olan raporlardan birisi de Rus profesörlerinden Jirkof'a âitti. Bunun raporunda, Türkler'in İslâm harflerini bırakarak lâtin asıllı yeni bir alfabe kabûl etmelerinin lüzum ve ehemmiyeti müdâfaa ediliyordu. Buna Kazan murahhası olarak kongreye katılmış bulunan genç bir âlim cevap vermiştir. Bu, Âlimcan Şeref Bey'di. O'nun raporu, Kazan Türklerinden Abdullah Battal Taymas tarafından Türkçe'ye tercüme edilerek 1926 yılında İstanbul'da neşredilmiştir. Gelecek sayımızdan itibaren «Harflerimizin Müdâfaası» isimli bu raporu ehemmiyetine binâen dikkatlerinize arzedeceğiz:

Değerli mesâi arkadaşımız

Y. Yalçıner

şahsî ve âilevî sebeplerle ikametgâhını Ankara'ya nakletmiştir. Bu sebeple bundan böyle refakatlerinden mahrum kalacağımızı bildirir kendilerine tutacağı her işte üstün başarılar dileriz.

Sebil

KIZILIRMAK HOLDİNG
sizlere FABRİKA YAPAN FABRİKA KURUYOR

ORTAK OLUNUZ!..

ORTAĞIN
Adı ve soyadı : ....
Baba Adı : ....
Doğum Yeri ve Târihi : ....
Alacağı Hisse Adedi (1 Hisse 1000 TL.) ....
Adresi : ....
....

FAZLA BİLGİ İÇİN MÜRACAAT : Kızılırmak Holding A.Ş. ÇORUM
ÖDEMELER (Türkiye'dekiler) **İÇİN :** Vakıflar Bankası Çorum Şûbesindeki 60-15001 numaralı döviz hesâbı 00-19 numaralı mevduat hesâbı
ALMANYA İÇİN MÜRACAAT : 5 Köln 60
Flora Str. 33-35

DÜNDEN YARINA

(Baştarafı 5. Sayfamızda)

eser ve yapılan iş hakkında hiç açıklama yoktur. Bir Besmele ile kitap başlamaktadır.

b. Aslında Besmele ile başlıyan ve eserin yazılış sebebinden bahseden bir sayfalık kısım, yeni baskıda yoktur. Bu kısımdan yukarıda «Giriş» başlığı ile bahsetmiştik.

c. Yeni baskıda «Bölüm 1» denen kısım, aslında «Mukaddime»dir. «Madde 1» ise aslında «Nev'-i Evvel»dir. Fakat yenisinde beş satır olan bu parça aslında tam iki sayfa tutmaktadır.

d. Nevileri «madde» adıyla özetleyip giderken, yeni baskının 24. sayfasında biten «Madde 2 den» sonra gelmesi gereken 3. ve 4. nevilerin atlandığını görüyoruz. Atlanan parça metinde iki sayfa tutmaktadır. Aynı sayfada başlıyan «Madde 1» den sonra gelen «Madde 2» ise asıl metinde 3. maddedir. Burada da «Nev'-i Sânî» atlanmıştır.

e. Böylece yeni baskının 30. sayfasına gelince bizi esaslı bir «sürpriz» beklemektedir. Burada «Bölüm 1» yani «Mukaddime» bitmektedir. Fakat «Bölüm 2» diye başlıyan 31. sayfada, eserdeki sıraya göre bulunması icap eden «Fenn-i Evvel» değil, tâ 159. sayfadaki «Fenn-i Sânî» zuhur etmektedir. Ama az sonra İkinci Fen de Birinci'nin âkıbetine uğrayarak bâzı parçalarını öteki ciltlere havale etmektedir... Bu karışıklık bütün kitaba hâkim olduğu için ayrıca ele alacağız.

METİN ANLAŞILMIŞ MI?

Sâminen, özet de olsa, acaba metin iyice anlaşılarak sadakatle (nakil veyâ) hülâsa edilmiş midir?

Bu hususta sadeleştiricinin elinden gelen gayreti hâlisâne olarak sarf ettiğinden eminiz. Fakat arz ettiğimiz gibi, bu iş bir kişinin baş edebileceği şey değildir. Çok muvaffak olunmuş yerler bulunmakla beraber, maalesef ekseriyetle metnin de mânânın da hakkı verilememiştir. Esasen teknik bilgilerin dışında kalan kısmın, avamın diliyle anlatılabilmesi imkân hârici bir şeydir. Her ilmin ayrı bir dili vardır. Marifetnâme'nin de din ve tasavvuf kısımları sâdeleştirilemez, ancak ilham alınır ve şerh olunabilir.

NETİCE

Netice olarak şunu söylemek zorundayız ki, «hata ve eksikler, bağışlanabilecek» cinsten değildirler...

Sadeleştirici, bugün artık sadece tarihi bir değeri olan matematik, geometri, fizik ve astronomi gibi kısımları bırakarak, hiç eskimiyecek olan, din, ahlâk ve tasavvuf kısımlarına bütün gayret ve himmetini sarf etmiş olaydı, hem daha sahih hem de faydalı bir eser vermiş olurdu.

Bu hususta, Dernek'in de makbuz gibi kullanmak için cilt adedini çoğaltmaya rağbet ettiği anlaşılıyor ki işte neticesi..

Tavsiyemiz bu dört cildin tekrar basılmaması, almış bulunanların ise elindekileri imha etmeleri yolunda olacaktır. Çünkü bu hâliyle kitap, İbrahim Hakkı hazretlerinin eseri değildir.

İki asırdır, halkımızın hâfızasında yer etmiş olan, esere ve yazarına ait iyi zannın ve hayranlığın, kitabın şu şekli görüldükten sonra devam etmesine imkân ve ihtimal yoktur.

Taşı toprağı düzelteceğiz derken, mânâ binâsını yıkmayalım.

KARIŞIKLIĞIN HALLİ

Marifetnâme metninin, yeni harflerle sadeleştirilmiş baskıdaki dağılma sırası şöyledir:

Mukaddimetü'l - Kitab: c. 1 s. 11-30.

Fenn-i Evvel: c. 3 s. 11-24, c. 4. s. 11-113, c. 3. s. 25-71, c. 4 s. 114-144, c. 3. s. 72-84.

Fenn-i Sânî: c. 1. s. 31-46, c. 3. s. 85-178, c. 1 s. 46-66.

Fenn-i Sâlis: c. 1 s. 67-72, c. 4. s. 145-151, c. 1. s. 73-206, c. 2. s. 11-138.

Hâtimetü'l - Kitab: c. 2. s. 139-196.

Hâtimetü'l - Hâtime: c. 2. s. 197 - 199.

Görüldüğü gibi bu hâliyle bile kitabı yalnız sırası ile okuyabilmek için bile, ciltten cilde sekmek lâzımdır. Asıl metindeki şekil ve şiirlerin ancak birkaçının alındığını da ilâve ederek sözümüzü — tatlıya bağlıyamadığımıza üzülerek — bitirelim.

Mevlâm görelim neyler,
Neylerse güzel eyler.

LÜGATÇE

MÜMÂRESE : Alışma, alıştırma çalışmaları
TEMŞİYYET : Yürütme, yürütülme yürütüş
TEBÂİYET : Tâbi olma
TEREDDÎ : Gerileyiş
İLKAH : Aşılama, aşılanmış
MEBHUD : Susturma
DİLHÛN : Gönlü kanlı
İĞVA : Yanıltma, aldatma
SELL-İ
SEYF ETMEK : Kılıç çekip yürümek
MERGUB : Rağbette olan.
MEŞHER : Teşhir yeri, sergi.
NEVZUHUR : Yeni zuhur etmiş, yeni ortaya çıkmış.
NİSYAN : Unutma.
ŞAKİRD : Talebe.
VÂLİDEYN : Ana, baba.
TETÂBUK : Mutabık olma, uygun düşme.
ENMÜZEC : Nümûne, örnek, mostra
MUHASSALA : Elde edilen netice,
TECVİZ : Câiz görme
MUKTEBES : İktibas olunmuş, aktarılmış.
MEVZUAT : V'az olan şeyler, kanunlar

LÜTUF
TRİKO, PANTOLON ve BİLUMUM PARTİ MALLARI.
MAHMUT AKAY
AHMET TAK
Sultanmektep Sok. Uğur Han Zemin Kat. No : 203/2
YEŞİLDİREK/İST.

OTO MAZOT
BİLUMUM MAZOT POMPA AYARI VE YEDEKLERİ
Pangaltı, Dolapdere Cad. 178-180
Tel. : 47 14 64 İSTANBUL

ADESE
MEHMED SAFFET

Kurban Bayramı, Şerîat'ın Bayramıdır

Kurban Bayramımıza pek birşey kalmadi. Layık bozük «düzenin» bozuk takvimleri, bakalım bu bayramda da hükümfermâ olacak mı? Doğrusunu isterseniz bu kurban bayramındaki şenlik, Ramazan Bayramındakinden çok daha ileri bir manzaranın sâhibi olacağa benzer! Çünki kuvvetle muhtemeldir ki Zilhicce'nin hilâli 11 kasım cuma akşamı görülecek; ve 12 kasım, Zilhicce'nin birinci günü olacak.. 21 kasım pazartesi günü de, Zilhicce'nin 10'uncu; Kurban Bayramımızın da birinci gününü gösterecek..

Tabiî herşey Zilhicce hilâline bağlı.. Çünki Muhteşem **ŞERÎATIMIZ** böyle istiyor, böyle emrediyor, böyle ta'yîn etmiş.. Şerîatımız ne derse o olur. Müslümanın nazarında mu'teber olan iki bayram da, **ŞERÎATIMIZIN** bayramlarıdır...

Oruc da **ŞERÎATIMIZIN** emridir. Binâenaleyh oruca ne zaman başlanacağını da **Mukaddes Şerîatımız** ta'yîn eder.

Hulâsa, Şerîatımızın bütün emirlerinde, gene Şerîatımızın sözü geçer.. Şerîat da, müslümanları alâkadâr eder. Gayr-i müslimleri, layıkları, masonları, bilumum dinsizleri kat'iyyen alâkadâr etmez. **«Dinle devleti ayırdım, ben layıkım»** diyen bilumum devletler de, Muazzez **ŞERÎATIMIZIN** bir tek noktasına bile karışamazlar...

Arzedebiliyor muyuz efendim, karışamazlar....

Şerîat düşmanı hiçbir layık düzen, Şerîatın istediği reislik, veliyyülemrlik, ve ululemrlik yerine kâim olacak makamlar ihdâs ederek, Şerîatın işlerine burnunu ve hiçbir yerini sokamaz. Şerîatın istediği bir makâm-ı risâletpenâhî varsa, bunun ta'yîn ve tesbîti, yalnız Şerîatımızı alâkadâr eder..

Şerîatın tebliğ ve tahsil müesseseleri de aynen böyledir. Şerîat-ı Garra-yı Ahmediyye Aleyhisselâmın vakıfları üzerinde de, ancak ve ancak gene Şerîat söz sahibi olur..

Şerîatı Şerîat alâkadâr eder..

Layık herhangi bir rejim, Şerîata karışamaz. Hem öylesine karışamaz ki, lâik bir rejim, herhangi bir **umum müdürlük** veya **«tapu kadastro dâiresi»** çapında veya **köy muhtarlığı** çapında da olsa, Şerîatın en küçük bir işine burnunu sokamaz. Sokarsa ne olur? Hesab günü işin içinden çıkamaz.. Dünyada da başı dertden kurtulmaz!

Mevzuumuz, Şerîatımızın emretdiği iki bayramdan biri olan Kurban Bayramı.. Bu bayram da, Ramazan Bayramımız gibi **Şerîatın Bayramıdır.**

Bunu, hangi layık, hangi mason ve dinsiz inkâr edebilir?.

Şerîat demek, din demek; yaşasın Şerîat demek, yaşasın dinim demekdir... Lâik, mason dinsiz ve densizler istemeseler de Kâinâtın ve Hesab gününün sâhibi olan Allah Azze ve Celle Hazretleri, **ŞERÎATINI,** Kıyâmet gününe kadar yaşatacak..

Şerîatın (İslâmın) emir ve yasaklarına uygun yaşamıyan mü'minler, **fâsık** namını alır; ve **hesâb günü** halleri Allah'a kalmışdır...

Şerîatın (İslâmiyyetin) esaslarına canu gönülden inanmıyanlar, yani inkâr edenler, **«bu zamanda geçmez»** diyenler, veya onun bir tek esasını istihzâ edenler ise, adı Ahmed-Mehmed; babası imam, anası hacı da olsa, bunlar dindışı kalmış zavallılar olup, **ihtidâ** edip müslüman olmazlarsa halleri ebediyyen perişandır..

Onu arzediyorduk. bayram diye gülüp oynarken düşünmek gerek.. Bu bayram, kimin, neyin bayramı diye fikretmek lâzım.. Onun Şerîatın bayramı olduğunu, inananlar yani İslâm Milleti de, inanmıyanlar yani küfür milleti de iyi bile.. Böyle olunca da, bu bayramın zamanını Şerîat ta'yîn eder; lâik **«düzen»** takvimleri veya herhangi bir layık **«düzen»** dâiresi değil.. Aslâ değil...

Demek ki, Ramazan Bayramımızdaki birinci günü oruçlu geçirmek gibi bir rezâlet, Kurban bayramımızın birinci gününü de Kurban arafesi ilân ederek işlenmemeli.. Mâdem bu bayram Şerîat'ın Bayramıdır; ve Şerîat da, bunu Zilhacce hilâlinden 10 gün sonrası olarak tesbît etmişdir; artık külüstür takvimciliğe paydos demek günündeyiz..

Bu seneki Kurban Bayramı, layıkçıların bozuk takvimlerine göre 22 Kasım salı günüdür. Türkiye'deki bozuk «düzen» takvimi hariç, bütün diğer takvimlere göre ise, **21 Kasım Pazartesi** günü Kurban Bayramımızın 1 nci günüdür. Hilâle göre de, 21 Kasımın Kurban Bayramımızın 1 nci günü olduğu tahakkuk ederse, Türkiye'li layıklar sa'yesinde gene bir cümbüş, bir şenlik ve maskaralık furyası kopacak demekdir!. Çünki bir âilenin Hicaz'daki bir ferdi pazartesi günü Kurban kesip bayram yaparken; aynı âilenin Türkiye'deki başka ferdleri ise, Kurban kesip bayram namazı kılmak için 24 saat bekleşecekler demekdir!...

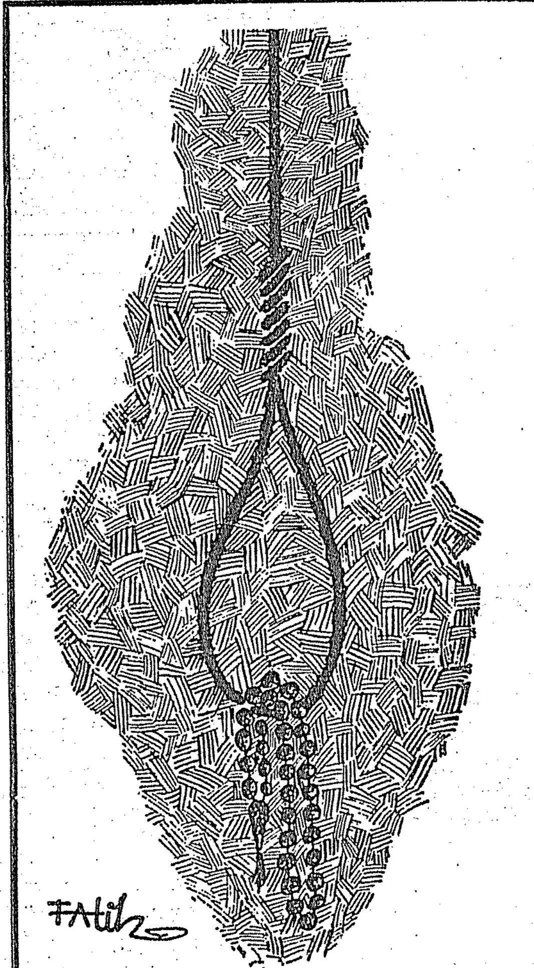

Aya çıkıldığı bir zamanda şu rezâlet az mıdır?.. Böyle sahne eserlerine başka nerede rastlanıyor?..

Dünyâdaki topyekûn müslümanlar **pazartesi** günü bayram yaparken, layık ve bozuk takvimli bozuk **«düzen»**, Türkiye'deki insanları dindaşlarından ayırıp, **«salı günü bayram!»** diyecek.. Unutmıyalım ki, kıpkızıl Tito rejimindeki müslüman cemaat bile, İslâm âleminden böylesine kopukluğa mahkûm edilmiyor.. Yugoslavya'da olsun, Yunanistan'da olsun, ekalliyet olan müslümanlar bile, Ramazan Bayramını hilâle göre ve İslâm Âlemiyle aynı gün yapmışlardır... Kurbanı da aynı gün yapacakları şüphesiz..

Bir de şu var : Kurbanlar, bayramın 1 nci, 2 nci ve 3 üncü günleri kesilir; 4 üncü günü kesilmez. Bozuk takvimli bayramla, **hilâlli Şerîat bayramı** arasında bir gün farkedince ne olur?.. Şu olur: Türkiye'de, bayramın 3 üncü günü diye kurban kesenler, aslında 4 üncü gün **«kesim»** yapmış olacaklardır!!! Kurban, Kurban Bayramının 4 ncü günü kesilmez..

Sâlisen: Bayram namazı da, sırf bozuk takvimli bozuk **«düzenin»** keyfine ittibâen ve hiçbir şer'î özre dayanmadan, bir gün sonra kılınmak gibi, bir lâübâlilik ve izzetsizlik ortaya çıkmış olacaktır.. Bütün bunlar için, **«efendim günâhını Diyânet İşleri Riyâset-i cümhûriyyesi çeksin!»** demek hiçbir şey halletmez. Sarhoşa uyarak meyhânede çakırkeyf olan birisi de **«günahımı arkadaşım çeksin!»** demekle maskaralıkdan başka hiçbir şey etmiş sayılamaz.. Diyânet denilen yer **Layık** bir rejimin, herhangi bir dâiresinden farksız resmî bir makâmıdır o kadar Müslümanın ittiba' edeceği makamı, Allah Azze ve Celle Hazretleri apaçık beyân buyurmuş, ve **«SİZDEN»** kaydını koymuşdur. Halbuki Diyânet-i cümhûriyye **«ÇANKAYADAN»** gelir **«ÇANKAYAYA»** gider... Kokteyllerin şık başkanı Dr. Lütfi Bey bile, Diyânet-i cümhûriyyenin başına **«BİZDEN»** değil, **«ÇANKAYADAN»** gelip oturmuş idi.. Reisini müslümanlar intihâb etsin efendim, kıyâmet mi kopar?

Hulûsa-yı kelâm, mes'elemiz, mücerret, **şu gün bayram, bu gün arafe** diye tutdurmanın pek çok derinindedir. Mes'ele, Türkiye'deki fırıldakları şipşak yakalayıcı bir şer'î zekâvet ve ferâsete sâhib olabilmekde...

Layık rejim kimsenin kurban bayramına, kurbanına, ve bayram namazına karışamaz... Müslümanların kimsenin **kurbansızlığına** veya **namazsızlığına** karışmadığı gibi.. Bayram da, bayram namazı da, **Şerîatın** bayramı ve **Şerîat-ı Garra'nın** namazıdır.. Biz, **«Şerîat düşmanı laikler Şerîat Bayramında bayram yapmakdan bile utanmıyorlar»** diye feryâd bile etmiyoruz! Kânunlar müsâiddir : Dileyen dilediği gün bayram namazı kılar. Bizden duyurmak..

Sebil

herşey hak için
Haftalık tarafsız, siyâsî edebî tarihî gazete
Yıl: 2 Sayı: 98/Fiyatı BEŞ LİRA
Sâhib ve Başyazarı: KADİR MISIROĞLU
İDAREHÂNE: Vilâyet Hanı Kat: 3
Nu: 204 - 207 — İstanbul Tel: 26 38 96
ABONE: Yıllık 200 TL. 6 aylık 100 TL.
Posta Çeki Numarası: 97446
Dizgi: Sebil Mat Baskı: Fazilet Mat.
Umûmî Tevziat: UKAZ

جريدة اسبوعية، سياسية مستقلة، تاريخية ادبية
ص.ب ٨ A.A استانبول - تركيه

Sebil

Political and Literary Weekly
Phone : 0531 - 85033
Everything
Devoted to the Truth (HAQQ)
Representative of Germany
33 Braunschweig Ekbert Str. 24
An independent Muslim. Historical,
Postscheckonto Nr. 37938 — 300 Hannover
A. RÜŞTÜ BANAZ — HASAN DAMAR
P.O. BOX 808 İstanbul/TURKEY